

Seksuel grooming

– krænkerens rolle og det stiltiende samfund

**Speciale i Arktisk Samfundsvidenskab, Institut for
Samfund, Økonomi og Journalistik**

Sara K. Jakobsen

Vejleder: Annemette Nyborg Lauritsen

Titelblad

Speciale udarbejdet af: Sara K. Jakobsen

Ilisimatusarfik

Studie: Institut for Samfund, Økonomi og Journalistik. Afdeling for Arktisk
Samfundsvidenskab

Titel: Seksuel grooming – krænkerens rolle og det stiltiende samfund

Vejleder: Annemette Nyborg Lauritsen

Afleveringsdato: 23. september 2022

Forsidebillede: Survivors of Childhood Sex Abuse, lokaliseret på <https://www.scsaorg.org/>

**Anslag med mellemrum (eksklusive forside, indholdsfortegnelse, litteraturliste og
bilag):** 169.688

**Anslag uden mellemrum (eksklusive forside, indholdsfortegnelse, litteraturliste og
bilag):** 143.306

Abstract

Greenland has 8 times more reports of sexual assaults if you compare them with the rest of The Unity of the Realm, which are Denmark and Faroe Islands (Grønlands Politi, 2021). In such a way that 249 cases of sexual assaults against children under the age of 15 were reported in 2021. Not all sexual assaults are reported and many are usually dismissed due to the state of the evidence. As a matter of fact, 82 percent of the total number of sexual assault reports in 2021 were dismissed. The evidence of dark figures of sexual violations in Greenland are scarce. However, research among the population of Greenland from 2014 with 696 participants shows that 30 percent of the female participants and 13 percent of the male participants have been exposed to sexual abuse during their childhood, in which the males having been exposed to the sexual abuse repeatedly more than females (Balvig, 2015). Having said that, this thesis aims to understand why children who have been exposed to sexual abuse in many cases remain silent about the incident(s). To explain this phenomenon, a settlement in Greenland is investigated, which is about silencing the victims for three decades in relation to sexual grooming and thus sexual abuse of boys. Using theories of sexual grooming, The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome and stigma, it is concluded that the main reason victims are silenced is fear of stigmatization, partly because the perpetrator is often a trusted acquaintance of the victim and the parents or the guardians. Furthermore, the perpetrator's role in the local community, in this case where abuser has a high-profile figure as a sports coach and career internationally and even as an active advocate for the settlement's progress and survival, has contributed to the victims being silenced. In addition, this thesis also shows that social conditions such as being an alcohol abuser or lack of and basic necessities has had a negative impact on the participants in this particular case, which enables the continuation of sexual abuse of the participants throughout their childhood.

Indhold

Titelblad.....	1
Abstract	2
1. Indledning	6
1.1. Problemfelt	7
1.1.1. Problemstilling	7
1.1.2. Problemformulering.....	9
1.1.3. Erkendelsesspørgsmål.....	9
1.2. Afgrænsning.....	9
1.3. Begrebsafklaring	9
1.3.1. Senfølger	9
1.3.2. Pædofili	10
1.4. Specialets struktur/design	11
2. Metode.....	13
2.1. Videnskabsteori	13
2.2. Forskningsdesign	15
2.2.1 Metode overvejelser	16
2.3. Empiri	18
2.3.1. Interviews.....	18
2.3.2. Interviewdesign.....	19
2.3.3. Kvalitative interviews	20
2.3.4. Semistruktureret interview	21
2.4. Etiske overvejelser	22
2.5. Kvalitetskriterier	24
3. Introduktion til emnet.....	25
3.1. Bygden.....	25
3.2. Gerningspersonen	25
3.3. Sagen i bygden	26
4. Eksisterende viden om seksuelle overgreb i Grønland.....	27
4.1. Den lovgivende ramme.....	27
4.2. Børn har ret til beskyttelse	28
4.3. Seksuelle overgreb på børn og unge – i tal	28
4.4. Henlæggelser	34
4.5. Mørketal.....	34
4.6. Rejseholdet	36
4.7. Tiltag mod seksuelle overgreb mod børn og unge.....	37
5. Teoretisk ramme.....	38
5.1. Seksuelle overgreb mod børn og unge.....	38
5.2. Seksuel grooming	39

5.2.1. Grooming af en selv (self-grooming).....	41
5.2.2. Grooming af miljøet og andre.....	41
5.2.3. Grooming af barnet.....	42
5.3. The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome.....	43
5.3.1. Hemmeligheden.....	44
5.3.2. Hjælpeløsheden	44
5.3.3. Fastholdelse i og tilpasning til forholdene	45
5.3.4. En forsinket, konfliktfyldt og ikke overbevisende afsløring af misbruget	45
5.3.5. Tilbageetrækning	46
5.4. Stigma.....	46
6. Empiri.....	50
6.1. Forurettet fra bygden: "A"	50
6.2. Forurettet fra bygden: "B"	51
6.3. Borgere i bygden	52
6.4. Psykolog.....	53
6.5. Socialstyrelsen	55
6.6. Børnetalsmanden	57
7. Analyse.....	58
7.1. Barndommen	58
7.2. Sporten	58
7.3. Gerningspersonen	58
7.4. Huset	59
7.5. Hemmeligheden	60
7.6. Afsløringen.....	60
7.7. Senfølger.....	62
7.8. Et større omfang	63
8. Diskussion	65
8.1. Udvælgelse	65
8.2. Afmagt.....	68
8.3. Skam.....	70
8.4 Massive seksuelle overgreb	72
9. Konklusion.....	74
10. Perspektivering.....	75
11. Litteratur	76
12. Bilag.....	81

“Listen to silence. It has so much to say.”

-Jalāl ad-Dīn Muhammad Rūmī

1. Indledning

I Grønland har fokus på seksuelle overgreb mod børn fyldt medierne de seneste par år. Det gælder både i de grønlandske og de danske medier, hvor dystre tal om seksuelle overgreb mod grønlandske børn og unge, som fylder overskrifterne (Sahl, 2022). Politiets seneste opgørelse af seksualforbrydelser viser, at 249 seksualforbrydelser blev anmeldt alene i 2021 og var begået mod børn under den seksuelle lavalder, som er 15 år (Grønlands Politi, 2021): I anmeldelserne er der tale om 44 voldtægter, 54 seksuelt forhold og 151 blufærdighedskrænkelser. Det øgede fokus er med god grund. Hvis man sammenligner anmeldelsestal i seksualforbrydelser for Grønland med resten af Rigsfællesskabet pr. indbygger, så er tallene otte gange højere i Grønland, fremgår det i Grønlands Politis årsstatistik (2021).

Naalakkersuisut lancerede kampagnen Killiliisa - Lad os sætte grænser, for at reducere antallet af seksuelle overgreb (Naalakkersuisut, 2018). Samtidig tyder det på, at mørketal skjuler et stort antal ofre for seksuelle krænkelser. En undersøgelse fra 2021 viser, at over en tredjedel af befolkningen i Grønland har været udsat for seksuelle overgreb, mens kun omkring en tredjedel af dem har anmeldt hændelsen til politiet. Fra myndighedernes side er der manglende ressourcer og mangel på viden omkring hvordan seksuelle overgreb identificeres samt hvordan dette håndteres. Det viser Grønlands Politis rapport, efter en gennemgående analyse af anmeldelsesbarrierer på seksuelle overgreb mod børn og unge (Grønlands Politi, 2021).

Derudover viser Socialstyrelsens erfaringsopsamling ”Rejseholdets behandlingsarbejde mellem 2013-2020”, at 654 voksne fra 13 byer og bygder oplever senfølger efter seksuelle overgreb (Naalakkersuisut, 2020). Det er uvist hvor mange af disse ofre har anmeldt overgrebene, men rejseholdet gør opmærksom på, at klienterne udviser eksempelvis angst, seksualiseret adfærd, depression, alkoholmisbrug, hvilket blot kun er nogle af de mange tegn på senfølger.

Rejseholdets psykologer fra Socialstyrelsen i Grønland har også behandlet ofre for seksuelle overgreb i en bygd i Grønland. I bygden havde en stor del af klienterne været udsat for seksuelle overgreb som børn, begået af den samme krænker, der foregik i omkring 30 år. Og i alle disse år, havde ofrene været tavse omkring det massive seksuelle overgreb, indtil politiet fik en underretning om, at en mand havde begået seksuelt overgreb mod et barn. Det

skulle senere vise sig, at han også havde forgrebet sig på et ukendt antal drenge i bygden, hvor en seksuel grooming har udspillet sig i løbet af tre årtier. Underretningen førte til en tilbageholdelse, men kort tid efter begik den tilbageholdte selvmord og sagen lukkede (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Konsekvensen af mandens handlinger er, at drengene oplevede skyld og skam, hvilket kan have ført til en stigmatisering. Det tyder derfor på, at frygten for stigmatisering kan være årsagen til, at ofre i mange tilfælde ikke afslører, at de er blevet udsat for seksuelle overgreb.

1.1. Problemfelt

Hensigten med specialet er at afdække hvilke årsager der er til at ofre for seksuel grooming forholder sig tavse. Dette vil blive gjort med udgangspunkt i casen fra en bygd (Dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

1.1.1. Problemstilling

Jeg vil undersøge hvorfor personer, der har været udsat for seksuel grooming, kan være tavse omkring hændelsen, med udgangspunkt i casen om en bygd. Seksuel grooming udspiller sig i alle områder af landet (Se bilag D4, s. 93) og for at afdække denne problemstilling, er der blevet valgt at bruge en bestemt sag fra en bygd som case. Dette speciale fokuserer på at undersøge ofrenes fortællinger om deres oplevelse af gerningspersonens seksuelle overgreb og en psykologs udsagn om hvilke senfølger der er opstået, som følge af gerningspersonens seksuelle overgreb. Ud fra teorier om seksuel grooming og stigma, vil jeg forsøge at afdække, hvorfor man som offer for seksuelt overgreb er tavs efter overgrebet.

Jeg har tidligere skrevet om den foreliggende sag i forbindelse med en eksamensopgave, hvor der blev fokuseret på en psykologs udsagn om hvilke senfølger der er opstået, som følge af gerningspersonens seksuelle overgreb af drenge.

Det er veldokumenteret, at senfølger kan opstå hos voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb i deres barndom. Det forringer livskvaliteten, eksempelvis mindreværdsfølelser, afmægtighed, risikofyldt livsførelse, såsom alkohol- eller narkotikamisbrug, angst, depression og problemer med seksualitet (Trans, 2018).

Efter et interview med psykolog fra Socialstyrelsens rejsehold, der har behandlet borgere i bygden, "Jane", blev det klart, at en stor del af bygdens mænd havde senfølger efter

seksuelle overgreb i deres barndom af den pågældende gerningsperson. Da påpegede psykologen, at ofrene som børn var i risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb, på grund af alkoholproblemer i hjemmet.

I specialet om ”Krænkelser af børn og unge, en kriminologisk undersøgelse seksuelle krænkelser i Grønland” henviser Mathilde Salskov Sams til en undersøgelse, hvor børneopdragelse blev et fælles anliggende i samfundet, når barnet var blevet 3-4 år, i det traditionelle samfund i Grønland (Sams, S., 2018). Denne tendens har også vist sig i bygden. Ifølge psykolog ”Jane”, blev gerningspersonens hjem brugt som et sted, hvor børnene kunne opholde sig, når forældrene drak.

Landsforeningen Spor (2018) understreger vigtigheden i at behandle ofre for seksuelle overgreb, fordi det kan få alvorlige konsekvenser for ofrene, hvis ikke de modtager den rette psykolog-behandling: ”Hvis ikke krænkerne mødes og behandles, svingtes fremtidens potentielle ofre (...)” (Sams, S., 2018, s. 9). De forurettede i sagen om bygden modtog behandling i løbet af (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), da Socialstyrelsens rejsehold tilbød psykologsamtaler til borgerne. Men, der var der gået (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), efter den første anmeldelse om gerningspersonen så dagens lys, før borgerne fik tilbudt behandling. De seneste par år, har både medierne og myndighederne haft fokus på seksuelle overgreb i Grønland. Det ses blandt andet i UNICEF Danmarks og Grønlands Selvstyres kampagne *Ullut Tamaasa* [hver dag] har til formål at få befolkningen til at kunne identificere seksuelle overgreb, hvis et barn udviser tegn på at have været udsat for det. Samtidig skal kampagnen være med til at få befolkningen til at snakke åbent om problemet. Sidenhen blev Naalakkersuisuts kampagne Killiliisa – Lad os sætte grænser (2018) lanceret, og strategien for det er, at nedbringe antallet af seksuelle overgreb. Grønlands Politi har også udarbejdet en rapport, og analyseret anmeldelsesbarriererne på seksuelle overgreb mod børn og unge, hvor de har konkluderet, at der er generel manglende viden omkring identificering og håndtering af seksuelle overgreb hos myndighederne (Grønlands Politi, 2021).

Socialstyrelsen har i (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer) sendt et rejsehold til bygden, hvor kerneopgaven var, at tilbyde borgerne psykologsamtale. Denne mulighed blev tilbudt til lokalsamfundet som er ramt af senfølger, også selvom kommunens, som bygden hører under, familiecenter tilbyder psykolog-samtaler for familier.

1.1.2. Problemformulering

Jeg har valgt at søge svar på en todelt problemformulering, med udgangspunkt i forurettedes fortællinger i bygden som case:

Hvad er årsagen til, at børn der udsættes for seksuelle overgreb i mange tilfælde er tavse omkring overgrebet? Hvad skal der til, for at behandle ofre med senfølger?

1.1.3. Erkendelsesspørgsmål

For at besvare min problemformulering, har jeg valgt at stille følgende erkendelsesspørgsmål:

Hvad var krænkerens rolle i lokalsamfundet i bygden og hvordan har det medvirket til, at de forurettede har været tavse?

1.2. Afgrænsning

Da dette speciale skal undersøge årsagen til at ofre for seksuelle overgreb i bygden har været tavse omkring seksuelle overgreb, begået af en bestemt person fra 1971 til (Årstal er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), vil jeg afgrænse mig fra at undersøge om der er lignende sager i andre byer og bygder i Grønland. Jeg vil i stedet fokusere på at indsamle kvalitative interviews af forurettede fra bygden.

1.3. Begrebsafklaring

I dette afsnit vil jeg redegøre og afklare overfor læserens forståelse, af de anvendte begreber i specialet. Det drejer sig om hvordan seksuelle overgreb mod børn og unge defineres og forstås i den grønlandske kriminallov, hvordan senfølger forstås og hvad det indebærer og hvordan begreberne pædofili og mørketal bruges som termer.

1.3.1. Senfølger

Personer, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, kan få psykiske og fysiske vanskeligheder senere i livet, der betegnes som senfølger (Trans, 2018). Senfølger kan optræde forskelligt, og kan være i form af: ” (...) *angst og depression (...) lavt selvværd, tvangsforestillinger, problemer med krop og seksualitet, spiseforstyrrelser, stofmisbrug samt selvskadende, suicidal eller seksualiseret adfærd.*” (Trans, 2018, s. 28). Senfølger kan også vise sig ved dissociation, når hændelser, der minder offeret om de følelser vedkommende havde i forbindelse med den traumatiserende hændelse i barndommen, opleves på ny. Og

hvis offeret oplever flashbacks, problemer med hukommelsen og bevidstheden, kan disse også være en indikator på, at der tidligere har været en traumatiserende hændelse: *”Det kan betyde, at personen er til stede med sin krop, men forsvinder lidt eller helt væk bevidsthedsmæssigt.”* (Socialstyrelsen, 2021).

1.3.2. Pædofili

Når man taler om en person, som begår seksuelle overgreb, kan folk forestille sig krænkeren som en fremmed *”gammel beskidt mand”*, der lurar børn, men denne stereotyp er nødvendigvis ikke rigtig, da de seksuelle overgreb oftest bliver begået af en person man kender i forvejen (Galser & Frosh, 1988). Derudover er det ikke kun mænd, som begår seksuelle overgreb mod børn, men også både kvinder og børn, og disse grupper er sværere at afsløre, dels fordi det anses normalt, at kvinder er mere fysisk tætte på børn end mænd, og dels fordi det er sværere for ofrene at anmelde en kvinde, da de oftest føler skyld (Sams, S., 2018). Pædofili er en tilstand, hvor en voksen person har seksuelle præferencer for børn, det vil sige, at den voksne bliver seksuelt ophidset af børn, der ikke er kommet i puberteten endnu. Nogle pædofile foretrækker mindre børn, større børn, drenge og/ eller piger (Galser & Frosh, 1988). Pædofili er dermed en klinisk diagnose, da den voksne har en vedvarende *” (...) seksuel præference for børn”* (Red Barnet, 2011, s. 9). Tillige understreger Red Barnet, at selve pædofili er et misforstået begreb, da det ofte anvendes mod voksne, der har begået, eller har været tæt på at begå, et seksuelt overgreb mod et barn: *”I langt de fleste tilfælde er det ikke en afvigende seksualitet men andre psykologiske og sociale forhold, der får en voksen til at begå seksuelle overgreb.”* (Red Barnet, 2011, s. 9). Det fremgår, at de fleste, som har begået et overgreb mod et barn, ville have foretrukket at have samleje med en voksen. Det kan blandt andet skyldes, at psykologiske og andre sociale forhold spiller ind hos den, der begår overgrebet (Sams, S., 2018, s. 19).

Glaser & Frosh (1988) opstiller forskellige type seksuelle krænkere, hvor nogle begår overgreb på grund af et behov for nærhed eller fordi de er blevet motiveret til at tilfredsstille deres seksuelle lyster, nogle fordi ængstelige for social kontakt med andre voksne, nogle er voldelige, nogle fordi de har en eksplicit seksuelle præferencer mod børn og har derfor udnyttet en bestemt situation for at begå et seksuelt overgreb (Galser & Frosh, 1988, s. 21). Glaser & Frosh (1988) peger på Finkelhors (1984) sammensætning af fire faktorer, der ligger til grund for pædofili: Følelsesmæssig kongruens, hvor den voksne oplever en følelsesmæssig tilfredsstillelse på grund af oplevelse af magt, den seksuelle præference mod børn, hvor

årsagen kan være på grund af viktimisering og legitimeret pornografi, manglende alternative muligheder og tilsidesættelse af almindelige sociale begrænsninger, såsom mangel på tilbageholdenhed. De argumenterer, at den pædofiles seksuelle orientering kan skyldes forskellige oplevelser, eksempelvis i barndommen, som også hænger sammen med manglende relations færdigheder (Glaser & Frosh, 1988, s. 22). Derudover mener de, at det er atypisk for pædofile at have et voldeligt adfærd, i forhold til andre seksuelle kränkere, hvilket de mener kan være årsagen til, at der er en lavere repræsentation i fængsler og at de derfor er: ” (...) *ret hyppige udenfor*.” (Glaser & Frosh, 1988, s. 23).

Det er også relevant at skelne mellem pædofili og hebefeli. Hebefeli er en anden kategori, som er en klinisk betegnelse for en voksen, der har seksuelle præferencer rettet mod kønsmodne børn i teenagealderen. Men hebefili er ikke biologisk afvigende, som pædofili er, dog har hebefiler interesse for seksuelt og psykologisk umodne teenagere, og er dermed socialt afvigende (Red Barnet, 2011, s. 9).

1.4. Specialets struktur/design

Dette speciale består af i alt 10 afsnit, flere med underafsnit og fem bilag. Således beskrives følgende udvalgte afsnit.

Afsnit 1 er indledningen med problemfelt, problemformulering, erkendelsesspørgsmål, afgrænsning, begrebsafklaring omkring senfølger, pædofili og mørketal.

Afsnit 2 beskriver metoden i specialet, videnskabsteoretiske retning, som er hermeneutik, forskningsdesign og hvilke metodiske og etiske overvejelser der er blevet valgt. Metoden er kvalitativ og selve udgangspunktet er induktiv. Der redegøres for hvordan interviews som den primære empiri er blevet indsamlet, hvordan den er designet og tematiseret. Selve interviewformen er semistruktureret og kvalitativ. Derudover beskriver den etiske overvejelser. Specialet tager udgangspunkt i kvalitative interviews af forurettede, hvorfor der er taget etiske overvejelser omkring offentliggørelsen af personfølsomme informationer, der kan have mulige risici for deltagerne og overvejelser omkring informeret samtykke og samtykkeerklæring. Derudover uddybes kvalitetskriterier, omkring specialets reliabilitet, validitet og generaliserbarhed.

Afsnit 3 giver en introduktion af selve casen. Afsnittet indledes med en beskrivelse af bygden og hvilken historie der ligger bag området. Derudover beskrives gerningspersonens baggrund og selve sagens forløb, som skal danne et grundlag for teorien seksuel grooming senere.

Afsnit 4 beskriver eksisterende viden om seksuelle overgreb i Grønland og udreder omfanget af seksuelle overgreb på børn og unge, henlæggelser af de omhandlende sager, samt hvilke forebyggende indsatser og tiltag der er i gang.

Afsnit 5 er teoriafsnittet og beskriver tre forskellige teorier, der anvendes i specialet. De to første teorier handler om seksuel grooming og minder om hinanden. De er dog forskellige, da den første teori "Seksuel grooming" af Craven, Brown og Gilchrist (2006) handler om den proces, hvor krænkeren gradvist opbygger relation til et barn, samtidig med manipulerer omgivelserne, mens den næste teori "The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome" (CSAAS) (Summit, 1983), handler om hvordan barnet gradvist tilpasser sig den tilværelse, i forbindelse med, at det bliver seksuelt groomet af en krænker. Den tredje teori handler om "Stigma" (Goffman, 2009) og bruges til at analysere, om forurettede har været tavse på grund af en reaktion på en social afvigelse.

Afsnit 6 indeholder interviews af casens informanter og består af to forurettede i den omhandlende sag og tre fagpersoner, der har arbejdet med sagen.

Afsnit 7 er afsnittet hvor informanternes udsagn analyseres på baggrund af teorierne, for at finde frem til, hvorfor personer, der udsættes for seksuelle overgreb kan forblive tavse, samtidig undersøge om krænkerens rolle i lokalsamfundet kan være medvirkende til det.

Afsnit 8 er diskussionsafsnittet, hvor der søges svar på problemformuleringen.

Afsnit 9 er konklusionen på hvorfor informanterne (ofre i sagen) har været tavse omkring seksuelle og hvorfor mange seksuelle overgreb i landet ikke opdages.

Afsnit 10 er afsnittet om perspektivering, hvor fagpersoner gør opmærksom på, at det er essentielt, at ofre for seksuelle overgreb kommer i behandling hurtigst muligt, så deres børn ikke bliver udsat for sekundær traumatisering.

2. Metode

Dette afsnit handler om tilgangen til specialet og de overvejelser og beslutninger der er truffet, i forhold til de etiske spørgsmål, som jeg finder yderst relevant. Det skyldes, at specialets centrale fokus er bygget på kvalitativt interviews af enkeltpersoners besvarelser omkring deres erfaringer i sagen, hvorfor der er taget højde for at sikre kvalitetskriterier og etik. Jeg har et forudgående kendskab til denne case, hvor jeg har beskæftiget mig med emnet i forbindelse med egen eksamensopgave (Jakobsen, 2021).

2.1. Videnskabsteori

Interessen med specialet er at afdække hvad der har været medvirkende til, at forurettede i bygden har været tavse omkring gerningspersonens seksuelle overgreb op til tre årtier, som har resulteret i senfølger. Det kan antages, at en psykologisk faktor har haft sit præg på de forurettedes valg om at forblive tavse i mange år. Derfor finder jeg det relevant at bruge en hermeneutisk tilgang, hvis forudsætning hviler på, at intet kommer forudsætningsløst og uden en forforståelse: *”Når vi skal fortolke en tekst eller et andet meningsfuldt fænomen, må vi starte med visse ideer om, hvad vi skal lede efter.”* (Gilje & Grimen, 2002, s. 171).

Derfor har jeg valgt at følge hermeneutik, som den videnskabsteoretiske retning i specialet, da formålet med specialet er at undersøge informanternes erfaringer i den omhandlende case. Genstandsfeltet i hermeneutikken er mennesket, som er et intentionelt individ: *” (...) tænkende, villende og handlende subjekt”* (Egholm, 2014, s. 96).

Ordet hermeneutik kommer fra græsk og betyder fortolkningskunst (Gilje & Grimen, 2002, s. 166). I hermeneutikken søger man derfor at fortolke og forstå informantens oplevelser og handlinger, den måde den opfatter sig selv og sin situation på. Det vil siges, at man søger at fortolke subjekters oplevelser, frem for at forklare (Egholm, 2014), hvilket betyder, at individer selv tillægger mening med deres oplevelser, da de selv har deres eget opfattelse af deres egne oplevelser ud fra deres egen perspektiv, ud fra en bestemt tid og sted.

Jeg antager, at informanterne i den omhandlende sag har deres egne individuelle opfattelser på, hvorfor de har været tavse, derved jeg har valgt at undersøge deres forståelse

af situationen. Fortolkningen er udgangspunktet i den hermeneutiske epistemologi, hvor tekster eller talen bliver analyseret, med det formål at afdække meningen der ligger bag i det der bliver sagt.

I hermeneutikken antager man også, at meninger og betydninger for individet eksisterer uafhængigt af forskeren og dermed skal erkendes, og som er ontologien (Egholm, 2014). De tyske filosoffer Martin Heidegger (1889-1976) og Hans-Georg Gadamer (1900-2001) videreudviklede hermeneutikken, fra blot fra at fortolke til at handle om hvordan og hvorfor man fortolker. Eksempelvis kan en tekst eller et personligt udsagn fortolkes på mange forskellige måder, derfor vil man med hermeneutikken prøve at undersøge hvilken intention subjektet havde – og for hvem, hvordan blev det opfattet af modtageren og hvordan bliver den fortolket af andre på netop dét tidspunkt? Med hermeneutik vil vores forforståelse og fordomme derfor som udgangspunkt også spille ind: *”Derfor tager vi altid udgangspunkt i vores umiddelbare forståelse af et fænomen, når vi studerer det.”* (Egholm, 2014, s. 95).

Det betyder dog ikke, at fordommene forbliver det samme. Når man studerer et fænomen, kan ens fordomme ændre sig, da fortolkerens horisont og det studerede fænomens horisont, ifølge Gadamer, kan blive til en enhed i en såkaldt *”horisontsammensmeltning”* (Egholm, 2014, s. 95). Derudover kommer begrebet *”reviderbar”* forforståelse, hvor en aktørs forforståelse kan ændre sig når nye erfaringer opleves (Gilje & Grimen, 2002, s. 175).

Det er derfor relevant at benævne, at jeg i begyndelsen af skriveprocessen har haft en forudgående forforståelse og en *”forventningshorisont”*, der ifølge Gadamer giver aktøren en retning til den undersøgte sag (Gilje & Grimen, 2002, s. 171), men at min forforståelse har ændret sig undervejs under feltarbejdet og empiriindsamlingen, da jeg netop har fået ny viden fra informanterne og større overblik over sagen. Det skyldes, at der indgår flere forskellige komponenter i forforståelsen, såsom sprog og begreber, trosopfattelser og personlige erfaringer. Det er særligt relevant at belyse komponenten *”personlige erfaringer”* (Gilje & Grimen, 2002, s. 174), der er medbestemmende for en aktørs forforståelse for hvordan verden fungerer, som handler om alt fra hvor man er vokset op, hvilket miljø man befinder sig i, til hvordan man har levet livet, som aktørerne selv fortolker ud fra deres egen livsopfattelse. Eksempelvis er mit standpunkt som undersøger og aktør fremmed, da jeg netop ikke kommer fra samme by som mine informanter, hvis livsopfattelse er anderledes, da deres og mine

personlige erfaringer har været præget forskelligt. Derfor vil jeg som forsker erhverve nye indtryk under feltarbejdet.

Ifølge Gilje og Grimen (2002) består en stor del af datamaterialet i hermeneutikken af: ” (...) *meningsfulde fænomener, for eksempel handlinger, mundtlige ytringer og tekster.*” Derudover er det relevant at fremhæve, at hermeneutikkens synspunkt beskrives som ” (...) *mange af de fænomener, de forsøger at forklare, også meningsfulde, eksempelvis adfærdsmønstre, normer, regler, værdier, forventningsmønstre (fx sociale rollemønstre) o.l.*” (Gilje & Grimen, 2002, s.166), som jeg antager, også gør sig gældende i forhold til de fænomener, der er opstået i sagen om bygden. Derfor er både de to forurettedes og psykologens besvarelser den primære genstand for min analyse, som uddybes nærmere i næste afsnit.

2.2. Forskningsdesign

I dette speciale fremtræder induktiv tilgang, på baggrund af, at specialet tager udgangspunkt i empiriske analyse og finder en teori ud fra disse undersøgelser. Dette kaldes induktion (Andersen, B., Hansen, S., & Hansen, M., 2020). Jeg har anvendt to forurettede fra bygden og psykolog ”Jane”, der har behandlet forurettede i bygden i forbindelse med gerningspersonens seksuelle overgreb af dem, samt to andre fagpersoner, der også har arbejdet med casen, som mine informanter til specialet, da disse fagpersoner har indblik i sagen. Derudover er der blevet indsamlet empiri i form af relevante nyhedsartikler, som jeg også har valgt at genanvende i specialet.

I arbejdet med kvalitativ forskning tager man ofte udgangspunkt i induktiv metode (Boolsen, W., 2010, s. 207). Induktiv metode formulerer hele eller dele af en teori, efter indsamlingen af empirien, hvilket betyder, at man udvikler en teori på basis af data. Til modsætning for induktion, så vil man i den deduktive metode afprøve det empiriske data med en eksisterende teori, og denne metode bruges oftest i kvantitative forskning: ”*Går man mere åbent til den empiriske analyse og bygger sine forestillinger om mønstre og sammenhænge alene ud fra, hvad man finder empirisk, arbejder man induktivt.*” (Andersen, B., Hansen, S., & Hansen, M., 2020, s. 78).

Til dette speciale, har jeg valgt at fokusere på at indsamle kvalitative og semistrukturerede interviews af forurettede i bygden. Jeg finder kvalitativ metode relevant, da det passer sammen med den hermeneutiske tilgang, hvor formålet er at afdække årsagen til subjekternes tavshed omkring seksuelle overgreb. Som nævnt tidligere, er begrebet ”*intentionalitet*”, det vil siges subjekternes i denne case rettethed, et tema i hermeneutikken, som går ud på, at subjekterne har i deres egen bevidsthed individuelle erfaring med noget, som er rettet mod noget. Derfor er det relevant at anvende kvalitativ metode, da dette kan bruges til at gengive deres egen fortælling og oplevelser. Det indsamlede materiale i min case består af to enheder, som er blevet seksuelt krænkede i bygden af gerningspersonen.

”*Enheder*” er dem eller det, der bliver undersøgt (Andersen, B., Hansen, S., & Hansen, M., 2020, s. 81). Og da undersøgelsen består af færre end seks enheder, kan man betegne undersøgelsen som et komparativt casestudie. Disse enheders, de forurettede i bygden, udsagn skal sammenlignes med hinanden, for senere at teste det valgte teoris gyldighed. Derudover på grund af forurettedes tilbageholdenhed, hvor de ikke ønskede at stille op til interview, har det ikke været muligt at få fat i flere forurettede i sagen, udover de to enheder, som har været villige til at fortælle om deres oplevelser. Det skyldes at emnet er følsomt for de forurettede, og specialet går ud på at beskæftige sig på at indsamle informanternes erfaringer og oplevelser, og dermed tager udgangspunkt i deres udsagn og deres egen fortolkning af deres oplevelser.

Derudover er der blevet valgt at bruge en psykolog, der har behandlet voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, som min tredje informant. Det skyldes, at psykologen kan give et indblik i sagen og fortælle om hvad andre forurettede har oplevet og hvilke senfølger der er opstået.

Samtidig er det empiriske materiale også genereret af to andre informanter, som er fagpersoner fra de sociale myndigheder i Grønland: En fagperson, der tidligere har arbejdet med forebyggende indsatser under Socialstyrelsen i Grønland og børnetalsmanden fra Børnerettighedsorganisationen MIO.

2.2.1 Metode overvejelser

Da jeg indledte specialet, var det hensigten, at rejse fra Nuuk til bygden, hvor mine enheder til specialet befandt sig, og være til stede fysisk til interviewet, for at danne nye

indtryk og indsamle viden. Denne mulighed forelå ikke på grund af infrastrukturen, da havisen på daværende tidspunkt under specialeskrivningen vanskeliggjorde rejsen til bygden. Den oprindelige intention med rejsen var, at jeg ikke alene ville indsamle historier fra mine cases, men også observere og reflektere over deres værdier, der hvor de befandt sig dagligt. Kvale og Brinkmann (2015) beskriver to forskellige epistemologiske begreber i interviewprocessen; ”minearbejderen” og ”den rejsende” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 77).

Disse to forskellige metaforer står i kontrast til hinanden, hvor den første går ud på at indsamle viden, mens den anden går ud på at konstruere viden.

Med mine-arbejder metaforen vil interviewerens grave viden op, stille spørgsmål til cases om deres oplevelser, uden at stille dem ledende spørgsmål, hvor den indsamlede viden er uændret fra transskriberingen til udskriften, og forstås som: ” (...) *objektive, virkelige data eller om subjektive, autentiske betydninger.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 77). Det vil siges, at denne metafor betragter interviewet som et dataindsamlingssted, med hensigten om at udvinde data igennem interviewpersonerne.

I rejsende-metaforen, som var min oprindelige idé som tilgang, er selve samtalen med interviewpersonen det centrale fokus for forskeren, hvor det indsamlede og udforskede historie fra det fjerne land bringes tilbage og berettes: ”*De oprindelige historiers meningsmuligheder differentieres og udvikles gennem den rejsendes fortolkninger af de fortællinger (...) Rejsen kan ikke alene føre til ny viden, den rejsende kan også forandre sig.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 78). Det betyder, at interviewerens kan reflektere over og lære om nye skikke og værdier under eller efter processen, hvor forskeren har fulgt eller endda levet med interviewpersonerne i en periode. Interviewpersonerne bliver fulgt og får lov til at fortælle om deres egen levede verden og med denne samtalebaserede tilgang, vil man lægge vægt på det indsamlede historier som skal analyseres.

Siden rejsen til bygden ikke forekom muligt, har jeg i stedet valgt at interviewe via telefonopkald, genereret med to forurettede frabygden. Derudover er interviewet med psykologen fra rejseholdet og fagpersonen fra Socialstyrelsen foregået fysisk i Nuuk, mens interviewet med børnetalsmanden foregik via telefonopkald.

2.3. Empiri

I det følgende afsnit vil jeg redegøre for, baggrunden for mit valg af interviewform og hvorfor jeg finder det passende til specialet.

2.3.1. Interviews

Semi-strukturerede interviews af forurettede i sagen om gerningspersonens seksuelle overgreb af mindreårige i bygden blev gennemført i sommeren 2022, hvor det foregik via telefonsamtale og blev optaget i Nuuk. Interviewet foregik på grønlandsk, som er informanternes modersmål. Der er tale om to informanter, som er primære kilder, da de er blevet seksuelt krænket af den pågældende person i bygden. Deres besvarelser blev derefter transskriberet til tekst og oversat fra grønlandsk til dansk. Derudover havde jeg på forhånd lavet en aftale med psykolog ”Jane” til et interview, hvor aftalen var, at hun skulle fungere som min supplerende informant. Jeg havde før brugt vedkommende som min kilde, da jeg skrev en opgave i netop denne sag, der skulle give et overblik over sagen. Desuden lavede jeg aftaler med to andre fagpersoner, som enten har kendskab til sagen eller arbejder med udsatte børn. Det drejer sig om tidligere projektleder for Socialstyrelsens rejsehold for voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, ”Maria”, og børnetalsmanden fra Børnerettighedsorganisationen MIO, Aviâja Egede Lynge. Interviewet med fagpersonerne foregik på dansk.

Foruden jeg indledte med at skrive specialet, startede jeg ud med at lede efter informanter, som kunne være villige til at deltage i interviewet, ved fysisk at spørge bekendte, der selv stammer fra bygden. Da disse personer ikke var villige, spurgte jeg derfor, om de selv havde bekendte, som kunne være interesserede i at deltage i interviewet, dog uden held. Derfor rettede jeg min søgen på internettet, hvor jeg først begyndte min research på nyhedsmediers hjemmesider, for at undersøge om der er kilder, som tidligere har stået frem og udtalt sig om sagen.

Jeg fandt en person, der tidligere er blevet interviewet af det grønlandske public-service radio- og tv-station, KNR (Kalaallit Nunaata Radioa), på en nyhedsartikel omkring sagen. Jeg kontaktede vedkommende via Facebook Messenger, og vedkommende var villig til at lade sig blive interviewet til dette speciale. Det skal også nævnes, at den omtalte artikel, som vedkommende blev refereret i, er blevet brugt som en del af den empiri, til undertegnede opgave om samme emne tidligere.

Dernæst fandt jeg endnu en person, som var villig til at stille op til et interview, efter jeg skrev et offentligt opslag i bydens fælles Facebook side, hvor jeg forklarede, at jeg ledte efter en interview-person i denne sag og til hvilket formål, det skulle bruges. Jeg havde dog ventet i ugevis på, at nogen stillede op, da det blev mere tydeligt, at sagen var for følsom blandt borgerne i bygden. Det kan blandt andet tydes på kommentarsporet på opslaget, hvor borgerne startede en diskussion om, hvorvidt det var noget man skulle bringe op, da borgerne stadig følte sig påvirket af det. Men, personen kontaktede mig personligt via Facebook Messenger, som dog ville deltage på en betingelse af, at jeg stillede en psykolog eller en psykoterapeut, som kunne stå klar til en samtale med ham, i tilfælde af, at pågældende fik tilbagefald efter interviewet. Jeg henvendte mig derfor telefonisk til familiecenteret i den pågældende kommune, der tilbyder rådgivning og samtaler til familier, om de var villige til at stille en psykolog til rådighed for mine informanter. De kunne dog ikke imødekomme min efterspørgsel, da mine informanter ikke var i deres målgruppe. I stedet underskrev mine informanter på en samtykkeerklæring, at de kan henvende sig til Tusaannga for telefonrådgivning, hvis behovet skulle opstå.

Selvom indirekte spørgsmål omkring hvilke holdninger borgerne og andre forurettede i sagen, som ikke var villige til at deltage til interviewet, havde til sagen, blev stillet til interviewpersonerne, forekom det mig nødvendigt at indsamle det andetsteds. Specialets hensigt og formål blev præsenteret overfor borgerne i bygden, igennem det sociale medie, Facebook, samtidig med søgen efter interviewpersoner. Allerede efter et par timer havde borgerne indledt en diskussion om, hvor flere udtrykte hvorvidt det var nødvendigt at grave sagen op, af frygt for tilbagefald, mens andre udtrykte, at de syntes, at det var på tide at tage et skridt videre og belyse sagen.

2.3.2. Interviewdesign

Der er ingen facitliste for, hvordan tematiseringen og designet af et interview skal se ud, det er dog en fordel, at være forberedt på et interview, da man på den måde sikrer en god kvalitet i besvarelserne (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 151). Der er forskellige interviewteknikker og interviewhåndværk, som kan tilpasses, til den forskning man er i gang med. I et kvalitativt interview er det væsentligt, at man sætter sig ind i de syv faser ved en interviewundersøgelse. Således skal de syv trin forstås før, under og efter interviewet foretages (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 154):

1. Formålet med undersøgelsen skal formuleres, samt hvad og hvorfor der skal undersøges skal først afklares i *tematiseringsfasen*.
2. I den næste fase skal undersøgelsens design planlægges.
3. Selve interviewet foretages i den tredje fase, ved at bruge en interviewguide.
4. Efter interviewet skal transskriberingen foretages, før det kan analyseres.
5. Analysemetoden vælges og kan forberedes i den femte fase.
6. Validiteten og reliabiliteten, det vil siges gyldigheden, af interviewresultatet vurderes.
7. Formidling og etiske aspekter af resultater overvejes, hvorvidt de lever op til de videnskabelige kriterier.

Til mine interviews har jeg fulgt de syv trin som en rød tråd. Før jeg påbegyndte interviewet, har jeg præsenteret min case og hvorfor jeg vil undersøge netop denne, overfor mine mulige enheder både fysisk til stede og igennem de sociale medier, nemlig, at jeg vil undersøge seksuel grooming på børn i bygden, begået af den pågældende gerningsperson, med senfølger som resultat, heraf tavshed hos forurettede. I den næste fase var det oprindeligt min plan, som jeg tidligere nævnte, at jeg udfører en deltagerobservation i bygden. Jeg har i stedet indsamlet empiri, i form af nyhedsartikler og ved at udføre uformelle interviews med både forurettede, som ikke ønskede at deltage i interviewet, og med psykolog ”Jane” og andre informanter fra forskellige institutioner. Selvom tanken var, at interviewet skulle foregå under et feltarbejde, har jeg dog udført først uformelle interviews via Facebook Messenger og telefonisk, og dernæst semistrukturerede kvalitative interviews med to forurettede fra bygden, som en del af den tredje fase:

2.3.3. Kvalitative interviews

Spørgsmålene til to informanter, som er blevet seksuelt krænket, som jeg forinden interviewet havde forberedt og opstillet er åbne, da der skal tages udgangspunkt i deres udsagn og beskrivelser af deres egne oplevelser. Kvalitativt interview er valgt for at forstå interviewpersonernes erfaringer, da deres egne oplevelser og beskrivelser kan være af forskellige karakter. Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) produceres viden om det undersøgte via et forskningsinterview, og dette sker i samspil mellem forskeren og den eller dem der interviewes og som opnås gennem spørgsmål og svar. Derfor synes kvalitative interviews også at være en passende metode i undersøgelsen, fordi det kan give en forståelse af deres levede verden.

Endvidere blev individuelle interview valgt som interviewtype til dette speciale, da jeg mener, at denne metode er velegnet, til at indsamle data på individniveau, siden der er sparsomme data på området. Derudover giver denne type interview mulighed for at indsamle svar, som intime emner og/eller fortrolige oplysninger: ” (...) *hvad enten dette vedrører indsigt i det enkelte menneskers livsverden eller adgang til specifikke og konkrete oplysninger fra centrale aktører (...)*” (Andersen, B., Hansen, S., & Hansen, M., 2020, s. 185). Dertil forklarer de, at individuelle interviews kan opdeles i tre typer; det strukturerede interview, semistrukturerede interview og det ustrukturerede interview.

2.3.4. Semistruktureret interview

Selvom interviewspørgsmålene blev tematisk opstillet på forhånd, blev der givet plads til opfølgende, sonderende og specificerende spørgsmål. Da der netop tages udgangspunkt i interviewpersonernes beskrivelser og erfaringer, blev semistruktureret interview brugt som en interviewteknik. Der blev opstillet specifikke sæt spørgsmål, som skulle besvares i rækkefølge, men fordi subjekternes oplevelser skal være i centrum, blev disse besvaret tangentielt, dog blev den røde tråd fulgt: ”*Et godt interviewspørgsmål skal tematisk bidrage til produktion af viden og dynamisk til fremme af et godt interviewsamspil.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 185).

I et semistruktureret interview fungerer interviewguiden (Se bilag D, s. 90) som et redskab til at få besvaret de nødvendige spørgsmål, samtidig giver den interviewer muligheden for at være forberedt på uforudsete svar. Dermed giver semistruktureret interview også mulighed for at stille uddybende og opfølgende spørgsmål, som ikke er skrevet ned, hvilket sikrer ” (...) *en fælles og valid forståelse af interviewpersonens svar.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 187). Således blev interviewscriptet struktureret, først med indledende spørgsmål, omkring hvor subjekterne er opvokset og hvordan de husker deres opvækst, for på den måde at tage dem tilbage til deres første erindringer af deres barndom, umiddelbart hvor de seksuelle overgreb begyndte at ske, og få deres egne beskrivelser af det undersøgte fænomen. Der blev også stillet opfølgende spørgsmål, for at få et mere uddybende svar, af det der blev fortalt om, samtidig der blev stillet sonderende spørgsmål til interviewpersonerne. Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) forstår interviewpersoner spørgsmålene forskelligt, også selvom spørgsmålene er ens.

Med sonderende spørgsmål kan intervieweren spørge ind til dét der bliver sagt, for at få svar på dét der forfølges. Derudover blev interviewpersonerne også til tider bedt om at specificere deres svar, hvor der blev stillet operationaliserede hv-spørgsmål, hvis svarene handlede om en bestemt situation, hvor der kunne have været følelser på spil, der kan have en relevans for analysen og de valgte teorier specialet. Dertil blev det også til tider nødvendigt at stille indirekte spørgsmål til de forurettede, da specialet også søger svar på hvilken holdning de pårørende og resten af borgerne havde til gerningspersonen på det tidspunkt, de seksuelle overgreb stod på. Denne type interviewspørgsmål blev også anvendt til de resterende informanter, som er tre fagpersoner, hvis funktion i dette speciale netop er, at kunne give information videre om sagen, som de primære informanter og subjekter direkte er berørt og er en del af.

Forskellen var dog, at interviewet med forurettede fra bygden foregik på deres modersmål, grønlandsk, hvorefter jeg oversatte det og transskriberede det på dansk, mens de øvrige interviews kun foregik på dansk.

2.4. Ethiske overvejelser

Specialet tager højde for de etiske overvejelser, da emnet handler om mennesker i almindelighed og inddrager deres oplevelser med seksuelle overgreb og livet efter det. For at tage hensyn til informanterne har jeg fulgt det opstillede etiske retningslinjer, ved at tage udgangspunkt i bogen *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 113-126). I bogen anføres informeret samtykke, som et vigtigt redskab, før interviewets begynder: ” (...) *forskningsdeltagerne informeres om undersøgelsens overordnede formål og om de væsentligste træk i designet såvel som om mulige risici og fordele ved at deltage i forskningsprojektet.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 116). Derfor har jeg forud interviewet givet informeret samtykke til informanterne, og briefet dem om hvad de deltager i og hvilken formål undersøgelsen skal bruges. Samtidig har jeg informeret om, at deres deltagelse vil være anonymt og at dele af deres udsagn kan blive offentliggjort. Det skete først skriftligt på det sociale medie Facebook Messenger, herefter mundtligt før for-interviewet begyndte. Et informeret samtykke giver deltagerne mulighed for at trække sig ud af undersøgelsen, hvilket mine enheder blev informeret om.

Derudover har deltagerne underskrevet en samtykkeerklæring, der både fremhæver, hvad forskningen skal bruges til og til hvilket formål, og at deres identitet bliver beskyttet. Det vil siges, at jeg ikke offentliggør deres navne og at deres identitet kun er tilgængelig for forskeren. Formålet med samtykkeerklæringen er, at udover at deres identitet beskyttes, så skal samtykkeerklæringen være med til at give informanterne mulighed for at kunne fortælle om deres tanker og følelser omkring emnet, uden at de bekymrer sig om, at de blottes for offentligheden. Særligt, vil et samtykke være med til at sikre, at informanterne er klare over, at de deltager frivilligt. Samtidig får de mulighed for, at deres ønsker også tilgodeses i projektet.

Den ene informant har udtrykt sit ønske om, at hverken alder og status på familie skal skrives ned, og dermed blev disse censureret under transskriberingen. Det skyldes, at informanten ikke ønsker at blive genkendt ud fra disse informationer, da vedkommende stammer fra et mindre samfund, hvor alle kender alle, og denne informant vil repræsentere den gruppe personer, sagen omhandler. Derfor skal man ved en kvalitativ interviewundersøgelse sørge for at sikre fortroligheden, fordi tilgodeses deres ret til privatliv: *(...) hvor deltagerens udsagn fra en privat interviewsituation kan indgå i offentlige rapporter, skal man sørge for at beskytte deltagerens privatliv.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 118).

Selvom etiske retningslinjer bliver tilgodeset, kan der opstå konflikter ved en kvalitativ interviewundersøgelse. I kvalitative studier, skal man sørge for at informanten ikke får skade af at deltage i undersøgelsen. Her er der ikke kun tale om, hvorvidt det offentliggørelsen af personfølsomme informationer får konsekvenser for informanten, men også betydningen af selve interviewet for informanten. En stor del af undersøgelsen handler om senfølger efter seksuelle overgreb, hvor informanterne skal berette om deres egne oplevelser af dette, og derfor er der risiko for retraumatisering forbundet med det: *”En forskningsinterviewers evne til at lytte opmærksomt kan også i nogle tilfælde føre til kvasiterapeutiske relationer, som de fleste kvalitative forskere ikke er uddannet til.*” (Kvale & Brinkmann, 2015, 2015, s. 119).

Eftersom jeg ikke er uddannet til at varetage og dermed ikke i stand til at håndtere kvasiterapeutiske relationer, der kan opstå som følge af den åbenhed i følsomme emner, har jeg valgt at tage afstand fra den. Det har jeg gjort, ved et informeret samtykke, hvor jeg på

forhånd, både skriftligt og mundtligt, har informeret mulige deltagere om, hvorledes de har mulighed for at snakke med en psykolog, psykoterapeut eller lignende, hvis de efter interviewet får brug for at tale om deres følelser. Dertil har de også givet deres samtykke i samtykkeerklæringen.

Jeg har dog valgt, at medtage de supplerende informanternes navne og profession med. Disse supplerende informanter er fra Socialstyrelsen og Børnerettighedsinstitutionen og har en specifik viden om den pågældende sag og har erfaringer med den, i forbindelse med deres arbejde.

Der er taget hensyn til konsekvenser i forbindelse med udvælgelsen af information i deres svar, der kan identificere forurettede i sagen, også selvom disse fagpersoner ikke har afsløret forurettedes navne på grund af deres tavshedspligt. Igen handler det om, at lokalsamfundet i den pågældende sag er tæt, hvor alle kender hinanden: *"Dette er forbundet med en forskers ansvar for at reflektere over de mulige konsekvenser ikke alene for de personer, der deltager i undersøgelsen, men også for den større gruppe, de repræsenterer."* (Kvale & Brinkmann, 2015, 2015, s. 119).

Det er også særligt relevant at fremhæve, at jeg har gjort mig særlige overvejelser, hvorledes gerningspersonen i den omhandlede sag skal omtales i dette speciale. Jeg har valgt at betegne ham som en pædofil, på baggrund af psykologens udsagn og på grund af ofrenes aldersgruppe, hvilket stærkt indikerer, at gerningspersonen var pædofil. Jeg har dog gået forsigtigt til værks, i forhold til at beskrive hans relations færdigheder, og kun understreget, at disse er baseret på antagelser, fordi der ikke er tilstrækkelige data om den pågældende gerningsperson, der kan understøtte dette.

2.5. Kvalitetskriterier

Specialet tager udgangspunkt i primære informanternes udsagn, som er de forurettede i sagen, der understøttes af supplerende informanter, bestående af fagpersoner. Disse interviews er semistrukturerede, hvor jeg har stillet forskellige uddybende spørgsmål, alt efter hvad informanterne svarede. Reliabiliteten handler om hvorvidt andre forskere kan komme med et samme resultat indenfor samme emne (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 318), og baggrunden for valg af denne tilgang er, at jeg efterstræber reliabilitet i min undersøgelse er, fordi jeg, udover har valgt at udføre semistruktureret interviews, har indsamlet empirisk

materiale undervejs, bestående af relevante rapporter, kriminalstatistikker fra offentlige myndigheder og andre afhandlinger indenfor seksuelle overgreb mod børn. Der forefindes ingen konkrete tal omkring seksuelle overgreb mod børn i den undersøgte sag, så derfor har jeg valgt at bruge informanternes udsagn, for at sikre kvaliteten.

I specialet bliver den seksuelle krænkelse analyseret i forhold til teorien om seksuel grooming, for at udrede, hvad der ligger bag hans motivation for at begå seksuelt overgreb mod børn. Siden der ikke forefindes data omkring den gerningspersonens psykologiske profil, på nær profileringen af vedkommende på nyhedsartikler under det indsamlede empiriske materiale. Disse informationer er sparsomme, men har givet mulighed for at analysere, dog uden at overfortolke, da dette med sin ”grå litteratur” har en lav reliabilitet.

Det fører mig frem til validiteten af specialet, der ” (...) henviser i almindelig sprogbrug til sandheden, rigtigheden og styrket af udsagn.” (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 318). Min undersøgelse tager afsæt i hermeneutikken, hvor informanternes udsagn er står i centrum, og fordi der er sparsomme data omkring den pågældende sag, og hvorvidt seksuel grooming har fundet sted, er dette blevet verificeret på baggrund af interviewpersonernes besvarelser, hvor disse er blevet fortolket.

Generaliserbarheden af resultatet har også været under overvejelse, hvorvidt det kun er af lokal interesse eller om det kan forstås i et større sammenhæng. For at nå ud til en større befolkningsgruppe og ikke fastlåse det til et bestemt område, er det derfor blevet valgt at formulere problemformuleringen til et mere generelt problem, fremfor at handle om en konkret sag. Tillige er bygden blevet brugt som case til selve problemet: Baggrunden for tavshed efter seksuelle overgreb og senfølger.

3. Introduktion til emnet

3.1. Bygden

(Dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer. Der henvises i stedet til afsnit 2.4.)

3.2. Gerningspersonen

(Dele af dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). I 1969 besøgte gerningspersonen bygden, og det var først i 1971 han flyttede til bygden. Han mestrede det

grønlandske sprog og kommunikerede derfor på grønlandsk med folk i bygden og var også lærervikar i den lokale skole. Desuden blev hans hjem brugt som legestue for børn i børnehaveklassealderen to gange om ugen (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Ifølge gerningspersonen, sov børnene hjemme hos ham, fordi han tilbyder dem noget, som de ellers ikke ville have fået andre steder: ” (...) *ofte overnatter her en to-tre stykker.*” (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

Han oprettede en sportsklub, hvor han trænede både piger og drenge, og rejste rundt med dem internationalt til turneringer. I 1998 var der 79 aktive medlemmer og havde ikke kun vundet mesterskaber, men også international anerkendelse (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

Med klubbens engagement, som også var bygdens stolthed, havde det daværende Landsting også besluttet at bygge en minihal i bygden. Med alle disse aktiviteter, som han iværksatte, blev han derfor ofte citeret i nyhedsmediernes. Det handlede ikke kun om sporten; politisk talte han også for bygdens overlevelse, for at sikre udviklingen af den i fremtiden (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

3.3. Sagen i bygden

Gerningspersonen misbrugte børnene i bygden seksuelt igennem 30 år, indtil han blev afsløret tre årtier efter og kom under politiets varetægt. Sagen lukkede dog brat efter han begik selvmord, hvorefter flere og flere ofre for hans seksuelle overgreb begyndte at stå frem (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Ifølge rejseholdets psykolog, løb et ukendt antal personer op til hans hus og ødelagde det, indtil der ikke var mere tilbage: ”*Fordi hævn, også psykologisk set for mennesker, er en mulighed for genoprejsning.*” (Jakobsen, 2021). Den daværende kommune, som bygden hørte under, afholdte herefter borgermøde i bygden, for at yde hjælpeforanstaltninger for personer under 18 år, og otte år efter blev der tilbudt tre ugers behandlingsforløb hos en psykolog (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Der gik dog en del år, før flere kunne fortælle om, at de også var blevet udsat for seksuelle overgreb af den samme person.

I 2016 førte Selvstyret et tilsyn i bygden, og konkluderede i en rapport, at flere af ofrene havde udviklet misbrugsproblemer, og ” (...) *har betydelige vanskeligheder med at*

fungere.” (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Herefter iværksatte kommunen i samarbejde med Selvstyret og Socialstyrelsen et tiltag, hvor de i maj (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer) sendte et rejsehold og tilbød et psykoterapeutisk forløb hos forurettede (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Det resulterede i, at endnu flere end tidligere stod frem, at de også var blevet udsat for seksuelt overgreb i barndommen af den samme gerningsperson, ligesom rejseholdet fandt ud af at hvilke senfølger forurettede havde og hvor stort et omfang senfølger borgerne havde, som en konsekvens af seksuelle overgreb (Se bilag E3, s. 116).

4. Eksisterende viden om seksuelle overgreb i Grønland

Som det fremgik tidligere, har der i de seneste par år været øget fokus på seksuelle overgreb mod børn og unge, både i medierne og i den politiske debat. Allerede ved årtusindeskiftet blev større pædofilisager også udrullet i Grønland, hvilket skabte større fokus på seksuelle overgreb mod børn. Det intensiverede arbejdet på området, hvor der blandt andet blev påbegyndt en række aktiviteter, såsom efteruddannelser hos relevante fagpersoner (SFI-Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2015, s. 13).

I dette speciale skitserer jeg eksisterende viden om seksuelle overgreb i Grønland, for at kortlægge omfanget af seksuelle overgreb i landet. Hovedsageligt er der blevet valgt at anvende rapporter, statistikker og andre dokumenter, der vedrører seksuelle overgreb og overgreb i Grønland, som datagrundlag i dette afsnit, herunder Grønlands Politis rapporter, befolkningsundersøgelser og andre relevante rapporter udgivet af Selvstyret.

4.1. Den lovgivende ramme

I kriminallovens § 77 er det voldtægt, hvor man idømmes, når man ved vold eller trussel har tvunget en person til samleje eller en anden kønslig omgang. Hvad angår børn og unge, så er det ulovligt have samleje eller have en anden form for sex med et barn under den seksuelle lavalder, som er 15 år, hvis gerningspersonen var bevidst om barnets alder eller har handlet uagtsomt (Kriminalloven, 2017, §79). Det samme gælder, hvis en person er under 18, hvor gerningspersonen med sin overlegenhed har forført den mindreårige: ” (...) *som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed har samleje eller anden kønslig omgang* (...)” (Kriminalloven, 2017, §80) uanset om det drejer sig om gerningspersonens adoptivbarn, stedbarn, plejebarn eller hvis barnet er betroet gerningspersonens pleje eller undervisning.

4.2. Børn har ret til beskyttelse

I Forenede Nationers børnekonvention artikel 34 er forbuddet mod seksuelle krænkelser også inkluderet, hvor det fremgår, at et barn ikke skal overtales, udnyttes eller tvinges til at indgå i ” (...) ulovlig seksuel aktivitet” (Forenede Nationer, 1989).

4.3. Seksuelle overgreb på børn og unge – i tal

Grønlands Politi (2021) indleder deres seneste årsstatistik over anmeldelser med, at seksualforbrydelser fortsat er et stort problem i samfundet. Selvom det overordnede kriminalitetsbillede viser, at der har været et mindre fald i kriminaliteten indenfor seksualforbrydelser, så konstaterer Grønlands Politi i rapporten, at niveauet fortsat er højt i Grønland, hvor Grønland har 8 gange højere anmeldelsestal sammenlignet med Danmark og Færøerne. Således viser politiets opgørelse, at der er blevet anmeldt 249 overgreb mod personer under den seksuelle lavalder i 2021. Typer af seksualforbrydelser er opdelt i fem kategorier, hvor det samlede antal anmeldelser er blevet delt op i procenter: 32% anmeldelser om voldtægt, 8% anmeldelser om kønsligt forhold til et barn under 15 år, 52% blufærdighedskrænkelser, 3% børnepornografi og 5% øvrige sædelighedsforbrydelser (Grønlands Politi, 2021, s. 11).

I politiets rapport fremgår det, at der er blevet anmeldt 44 voldtægter mod børn under den seksuelle lavalder, det vil sige børn under alderen 15. Derudover er der også blevet anmeldt i alt 54 sager omkring kønsligt forhold til et barn under 15 år og anmeldt 151 blufærdighedskrænkelser mod børn i samme aldersgruppe. Fordelt i byerne, ligger antallet af anmeldelserne højest i Nuuk med 68, dernæst Tasiilaq med 32 og Ilulissat med 27 (se Figur 1).

Figur 1

1.16 Antal anmeldelser af udvalgte seksualforbrydelser mod børn under 15 år, 2021

	Nanortalik	Qaqortoq	Narsaq	Paamiut	Nuuk	Tasiilaq	Ittoqqortoormiit	Maniitsoq	Kangerlussuaq	Sisimiut	Aasiaat	Qeqertarsuaq	Qasigiannguit	Ilulissat	Uummannaq	Upernavik	Qaanaaq	Pituffik	Ukendt by	I alt
Voldtægt*	3	1	2	1	7	5	0	3	0	7	3	0	1	6	3	1	1	0	0	44
Kønsligt forhold til barn under 15 år	3	1	2	1	13	8	0	1	0	5	12	0	0	3	3	2	0	0	0	54
Blufærdighedskrænkelser	10	7	6	2	48	19	0	3	1	6	7	1	7	18	7	4	5	0	0	151
I alt	16	9	10	4	68	32	0	7	1	18	22	1	8	27	13	7	6	0	0	249

Note. Genoptrykt fra ”Årstatistik 2021” af Grønlands Politi. s. 11. Lokaliseret 25. juli 2022 på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2021-groenlands-politi.pdf>

Hvis man ser på anmeldelsestallet for 2021, som er på 249, er det færre end året før, hvor tallene var oppe på 338. Ifølge Grønlands Politi kan det mindre fald i 2021 skyldes, at der op til år 2020 har været et større fokus på emnet, hvilket har ført til, at folk har anmeldt ældre sager om seksualforbrydelser i denne periode. Seksualforbrydelser omfatter voldtægt, kønsligt forhold til barn under 15 år, blufærdighedskrænkelser, børnepornografi og øvrige sædelighedsforbrydelser.

I figur 2 kan man se, at antallet af anmeldelser om kønsligt forhold til et barn under 15 år har været stigende, fra 69 anmeldelser i 2017 til 106 i 2020, og kommet ned på 54 året efter. Derudover kan man også se, at anmeldelser om børnepornografi har været stigende, fra 5 anmeldelser i 2017 til 17 anmeldelser i 2019, men derimod været i nedgang i 2020, hvor det er kommet ned på 11. De seneste tal for 2021 viser dog en stigning, hvor der har været 17 anmeldelser om børnepornografi. Samtidig gør Grønlands Politi opmærksom på i rapporten, at langt de fleste anmeldelser henlægges på grund af bevisets stilling. Således er 82% af alle voldtægtsanmeldelser blevet henlagt i 2021, og i disse tal fremgår det også at 82% blev henlagt på grund af bevisets stilling (Grønlands Politi, 2021, s. 27).

Figur 2

1.4 Antal anmeldelser af udvalgte overtrædelser af kriminalloven

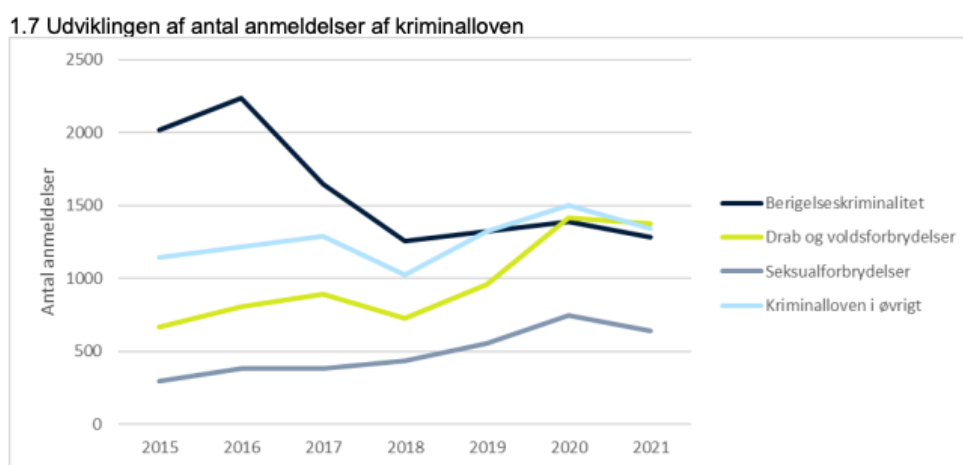
	2017	2018	2019	2020	2021
Drab og voldsforbrydelser					
Drab	6	4	5	5	3
Drabsforsøg	16	15	7	7	10
Uagtsomt manddrab	3	1	2	2	4
Vold	854	701	936	1394	1348
Seksualforbrydelser					
Voldtægt	132	156	207	240	205
Kønsligt forhold til barn u. 15 år*	69	75	83	106	54
Blufærdighedskrænkelser	174	185	230	374	337
Børnepornografi	5	13	17	11	17
Øvrige sædelighedsforbrydelser	6	7	21	17	30
Berigelseskriminalitet					
Indbrudstyveri	431	301	380	459	468
Tyveri	545	424	436	351	326
Bedrageri, underslæb, mandatsvig m.v.	271	282	260	267	201
Butikstyveri	436	278	280	278	262
Røveri	26	23	24	34	26
Hærværk	635	455	675	854	715
Brugstyveri	176	147	130	133	160

*Anmeldelser af seksualforbrydelser mod børn under 15 år indgår også i andre seksualforbrydelseskategorier. Se tabel 1.16 "Antal anmeldelser af udvalgte seksualforbrydelser mod børn under 15 år, 2021" på side 10.

Note. Genoptrykt fra ”Årstatistik 2021” af Grønlands Politi. s. 5. Lokaliseret 25. juli 2022 på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2021-groenlands-politi.pdf>

Hvis man kigger på udviklingen af anmeldelser af seksualforbrydelser, så har anmeldelsestallet, næsten fordoblet fra 2017 til 2021 (se Figur 3). Helt konkret blev der anmeldt 386 seksualforbrydelser i 2017 og 643 i 2021. Statistikken viser dog også, at anmeldelsestallet var på sit højeste i 2020, nemlig på 748 året.

Figur 3

Note. Genoptrykt fra ”Årstatistik 2021” af Grønlands Politi. s.7. Lokaliseret 25. juli 2022 på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2021-groenlands-politi.pdf>

Hvis man kigger endnu længere tilbage, kan man se, at den registrerede kriminalitet indenfor seksualforbrydelser har været stødt stigende. Således kan man se på analysen, at det er steget fra 3% til 10% mellem årene 1985-2018 (se Figur 4). Det viser de statistiske analyser i rapporten om kriminalitetsudviklingen i Grønland ”Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland” udgivet af Justitsministeriet d. 18. december 2020.

Rapporten er udarbejdet af sociolog og doktor i kriminologi Britta Kyvsgaard, der beskriver kriminalitetens art og omfang, og samtidig en gennemgang af lovovertræderes geografiske og demografiske fordeling.

Figur 4

Tabel 1. Registrerede lovovertrædelser efter art samt i forhold til befolkningens størrelse, springende perioder 1974 til 2018.

	1974-79	1985-89	1995-99	2006-10	2014-18
Seksualforbrydelser i alt (N)		197	302	421	367
Seksualforbrydelser i alt (pct.)		3%	6%	8%	10%
Voldtægt		2%	2%	3%	4%
Incest, kønsligt forhold til barn, blufærdighedskrænkelser		1%	3%	5%	5%
Øvrige seksualforbrydelser		0,1%	0,4%	0,3%	0,5%

Note. Registrerede lovovertrædelser per 10.000 indbyggere. Genoptrykt fra ”Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland” af Kyvsgaard, B. (2020), s. 7. Lokaliseret 26. juli 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-om-kriminalitet-og-lovovertraedere-i-Groenland.pdf>

Således afklares omfanget af den samlede registrerede kriminalitet i Grønland, af overtrædelser af den grønlandske kriminallov, fra årene 1974 frem til 2018, delt op i følgende kategorier: Ejendoms kriminalitet, voldsforbrydelser og seksualforbrydelser og blev udført i 2019 og begyndelsen af 2020 (Kyvsgaard, 2020). Undersøgelsen består af 1860 dømte lovovertrædere, som har begået kriminalitet i 2014, og sammenlagt er blevet dømt for 2890 lovovertrædelser.

Det fremgår i rapporten, at der er registreret i alt 47 ” (...) voldtægt, kønsligt forhold til barn”, begået af 39 personer (Kyvsgaard, 2020, s. 8).

Derudover kan man læse, at 76 personer, udelukkende mænd, alene i 2014 er blevet dømt for en seksualforbrydelse, hvor den yngste var 15 år gammel, mens den ældste var 72 år gammel, på gerningstidspunktet. Gennemsnitsalderen for disse seksualforbrydere var 37 år gammel. Flere af de dømte har i det samme år begået seksualforbrydelse gentagende gange: ”I alt har 17 af dem gjort det, idet 13 har begået to seksualforbrydelser og fire har begået tre. Vurderet efter den alvorligste seksualforbrydelse har 55 pct. af mændene begået voldtægt eller seksualforbrydelse mod børn, og de fleste af de øvrige har begået en blufærdighedskrænkelser.” (Kyvsgaard, 2020, s. 34). I figur 5 kan man se, at 12% er seksualforbrydelser mod børn, og i kategorien ”Andre seksualforbrydelser” er arten om incest og børnepornografi, som er på 5%.

Figur 5

Tabel 17. Arten af seksualforbrydelser begået i 2014 og som senere har ført til en fældende afgørelse.

	Antal	Procent
Voldtægt	34	37%
Seksualforbrydelse mod børn	11	12%
Blufærdighedskrænkelser	43	46%
Andre seksualforbrydelser	5	5%
I alt	93	100%

Note. Genoptrykt fra "Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland" af Kyvsgaard, (2020), s. 34.

Lokaliseret 26. juli 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-om-kriminalitet-og-lovovertraedere-i-Groenland.pdf>

Det er dog ikke alle forbrydelser, der har ført til foranstaltninger, da kun 2330 blev idømt fældende foranstaltninger (Kyvsgaard, 2020, s. 9). Derudover er aldersfordelingen blandt undersøgelsesgruppen af lovovertrædere, der består af 21% kvinder og 79% mænd, 15-78 år, hvor den gennemsnitlige alder er 35 år.

Kyvsgaard har også undersøgt kriminalitetens art og lovovertrædernes sociale profiler, ved at inddele dem i fem kriminalitetskategorier: Personfarlig kriminalitet, indbrudstyveri, lov om euforiserende stoffer, butikstyveri, færdselslovsovertrædelser og særlovsovertrædelser i øvrigt. Her har man valgt at samle seksualforbrydelser, røveri og voldsforbrydelser i kategorien "Personfarlig kriminalitet": "(...) dels fordi det vil blive uoverskueligt, og dels fordi nogle kategorier omfatter ganske få personer." (Kyvsgaard, 2020, s. 19). Personfarlig kriminalitet består i alt af 475 personer.

Hvis man ser på deres civilstand, som fremgår i rapportens Figur 6, så kan man se, at 49% af dem var enlige, mens 23% var gifte, 8% havde samboende og 21% var hjemmeboende (Kyvsgaard, 2020, s. 19). I undersøgelsen fremgår det også, at kun en lille andel af lovovertræderne fra samtlige grupper tidligere har begået seksualforbrydelser, set i forhold til de forskellige arter af tidligere lovovertrædelser i perioden 2006 til 2013. Således er tidligere dømte for indbrudstyveri, lov om euforiserende stoffer og færdselslovsovertrædelser med færrest andel, som er på 1%. I grupperne personfarlig kriminalitet og butikstyveri er andelen på 2%, mens tidligere dømte for særlovsovertrædelser dominerer med 4% (Kyvsgaard, s.24).

I figur 6 under femte kolonne kan man se antal anmeldelser af seksualforbrydelser i de forskellige byer i Grønland, mellem årene 2014-2018. Området i Tasiilaq og Qaanaaq viser en signifikant større overrepræsentation.

Figur 6

Tabel 5. Over- eller underrepræsentation af anmeldte lovovertrædere efter art 2014-2018 og distrikt beregnet pr. 1000 indbyggere.

	Alle lovovertrædelser	Kriminalloven	Ejendomsforbrydelser	Voldsforbrydelser	Seksualforbrydelser	Færdselslovovertrædelser	Særlovs-overtrædelser
Nanortalik	-7%	16%	12%	15%	65%	-73%	-46%
Qaqortoq	20%	34%	26%	50%	30%	-16%	-3%
Narsaq	19%	37%	46%	18%	4%	-37%	-4%
Paamiut	-4%	10%	-7%	56%	-21%	-29%	-42%
Nuuk	33%	19%	33%	3%	-38%	100%	28%
Maniitsoq	-5%	11%	4%	36%	6%	-63%	-19%
Kangaatsiaq	5%	-57%	-62%	-62%	-39%	-24%	326%
Sisimiut	-7%	-5%	4%	-19%	-21%	-14%	-8%
Aasiaat	-14%	-5%	-10%	-1%	34%	-66%	-5%
Qeqertarsuaq	-40%	-42%	-54%	-36%	15%	-48%	-20%
Qasigiannguit	-29%	-25%	-23%	-35%	-11%	-68%	-7%
Ilulissat	-24%	-23%	-19%	-27%	-31%	-45%	-5%
Uummannaq	-47%	-46%	-66%	-22%	20%	-42%	-55%
Upernavik	-77%	-70%	-86%	-59%	16%	-97%	-89%
Tasiilaq	-21%	-7%	-47%	24%	180%	-64%	-39%
Ittoqqortoormiit	-9%	15%	3%	23%	78%	-63%	-60%
Qaanaaq	-32%	-14%	-57%	62%	108%	-90%	-59%

Note. Genoptrykt fra ”Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland” af Kyvsgaard, (2020), s. 11.

Lokaliseret 26. juli 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-om-kriminalitet-og-lovovertraedere-i-Groenland.pdf>

Derudover kan man læse, at 32 ud af 90 indsatte i de grønlandske anstalter, blev dømt for seksuelle overgreb, hvor 11 af dem havde begået seksuelle overgreb mod børn under den seksuelle lavalder, som er 15 år (Inatsisartut, 2021). Tallene blev opgjort af Kriminalforsorgen i Grønland d. 29. september 2020. Desuden stod 9 domfældte på venteliste til afsoning pr. 19. november 2020, for idømmelse af seksuelt overgreb over for et barn. Derudover viser tallene fra 28. september, at 43 procent af de forvaringsdømte/anbragte grønlandere i den danske kriminalforsorg, er dømt for seksuelle overgreb mod børn under 18 år.

I figur 7 fremgår det, at 45 af de verserende sager ved det Grønlandsk Domstole handler om seksuelle overgreb mod personer under 18 år. Disse sager er flere end tidligere, som følge af Grønlands Politis og sociale myndigheders styrkede indsats på området.

Figur 7

Tabel 1. Antal verserende sager ved Grønlands Domstole primo oktober 2020

	Antal verserende sager i alt	Heraf kriminalsager	Heraf sager vedr. seksuelle overgreb på personer under 18 år ^{1,2}
Kredsretterne	2187	1073	44
Retten i Grønland	402	5	0
Grønlands Landsret	67	43	1
Total	2656	1121	45

Note. Genoptrykt fra ”Besvarelse af §37 spørgsmål nr. 158-2020 vedrørende seksuelle overgreb” af Inatsisartut (2021, s. 3). Lokaliseret 13. september 2022 på

https://ina.gl/documents/para3637/2020/svar/158_2020_seksuelle_overgreb_Demokraatit_svar.pdf

4.4. Henlæggelser

Når der anmeldes sager om seksuelle overgreb, skal det efterforskes af politiet, hvor den forurettede og eventuelle vidner afhøres og andre beviser undersøges nærmere. Ifølge Grønlands Politi er dette ikke altid vellykket, da hændelsen er sket imellem to personer og: ” (...) i mange tilfælde på et tidspunkt, hvor det ikke længere er muligt at sikre fysiske beviser.” (Grønlands Politi, 2021, s. 39), hvorefter anmeldelser bliver henlagt. Af alle anmeldelser på seksualforbrydelser i Grønland i 2021, som var på 643, blev 82 procent henlagt (Grønlands Politi 2021, s. 27). Af de 643, blev der anmeldt 249 seksualforbrydelser mod børn under 15 år. Af de samlede antal anmeldelser, blev 82 procent henlagt på grund af bevisets stilling, fem procent på grund af forældelse, tre procent på grund af tiltalte/sigtedes død, fem procent var grundløse og fem procent blev henlagt som uopklarede. Når sager bliver henlagt, har dette en psykisk konsekvens for ofrene, hvor de føler skam og vrede: ” (...) og det indebærer ofte stor smerte for den forurettede.”. (Grønlands Politi, 2021, s. 39).

4.5. Mørketal

Det er tidligere vist i tal og figurer hvordan omfanget af seksuelle overgreb ser ud i Grønland. Det betyder dog ikke, at det viser et billede af den faktiske kriminalitet. Den registrerede kriminalitet er opgjorte tal, som for eksempel vises i politiets rapporter og som

kommer til udtryk i statistikker (Høigård, 2007). Noget andet er det skjulte kriminalitet, det vil siges mørketal, som enten ikke opdages, eller hverken bliver anmeldt eller indberettet og dermed ikke bliver registreret. Hvis man skal måle omfanget af kriminaliteten, eksempelvis seksuelle overgreb, kan man også undersøge mørketallet for den kriminalitet, som vi ikke ser på sort og hvidt (Høigård, 2007). Når man har undersøgt mørketallet og sammensat resultatet med den registrerede kriminalitet, kan man på den måde se et mere retvisende billede af, hvordan den faktiske kriminalitet indenfor et bestemt område ser ud. Mørketallet på en bestemt kriminalitet kan undersøges ved at foretage offerundersøgelser og selvrapporteringsundersøgelser, både ved at anvende den kvalitative og kvantitative metode.

I 2014 blev den grønlandske befolknings retsbevidsthed undersøgt. Formålet var, at afdække befolkningens holdninger til kriminalitet og foranstaltninger til kriminalitet, men også undersøge hvor mange, der har været udsat for forskellige former for kriminalitet, herunder seksuelle overgreb (Balvig, 2015). 696 deltagere var på undersøgelsestidspunktet bosiddende i Grønland, hvor aldersfordeling var på 18-74 år og selve undersøgelserne foregik via telefonundersøgelse, postundersøgelse, fokusgruppeundersøgelse og praksisundersøgelse.

Undersøgelsen tog desuden ikke højde for, hvorvidt deltagerne har anmeldt deres oplevelser til politiet (Balvig, 2015, s. 14). I undersøgelsen kom det frem, at mange af både kvinder og mænd var blevet krænket seksuelt, enten tvunget dem til samleje, mens de var børn: *”Det viste sig at være tilfældet for mellem hver femte og hver fjerde, 22 pct. – og mere end halvdelen af disse havde været udsat flere gange.”* (Balvig, 2015, s. 17). Det var flest kvinder, omkring 30 procent, der tilkendegav at de i barndommen havde været udsat for seksuelle krænkelser, hvor 13 procent af drengene tilkendegav at de havde været udsat for samme. Ifølge Balvig (2015) er det dog en tendens for mændene, at de havde været udsat for alvorlige seksuelle overgreb op til flere gange: *”De mænd, der på interviewtidspunktet boede i Nord-, Øst- eller Sydgrønland, havde i større omfang oplevet sig alvorligt seksuelt krænket som børn, end de mænd der aktuelt boede andetsteds i Grønland.”* (Balvig, 2015, s. 19). Når man ser på anmeldelsestallet, så har 15 procent af dem, som er blevet alvorligt seksuelt krænket i barndommen anmeldt det til politiet, derudover har politiet kommet i bekendtskab med seksuelle krænkelser, der drejer sig om 10 procent af drengene og 17 procent af pigerne.

Helt konkret drejer det sig om tre procent af samtlige af de adspurgte kvinder været udsat for alvorlig seksuel krænkelse, enten da de var børn eller inden for de seneste fem år, før interviewet fandt sted.

4.6. Rejseholdet

Naalakkersuisuts rejsehold af psykologer, som tilbyder behandling til voksne, har eksisteret siden september 2013, og i 2015 blev Børnerejseholdet til. Rejseholdet hører under Socialstyrelsens borgerrettet afdeling og helt konkret rejser psykologer rundt i landet og behandler børn, der har været udsat for seksuelle overgreb og voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen (Vive, 2021). Behandlingstilbuddene kan foregå anonymt, men også i form af gruppeterapi og parterapi, hvor der blandt andet behandles psykoterapeutiske behandlinger og andre behandler for senfølger som PTSD og andre psykiske vanskeligheder. Derudover afholdes der blandt andet workshops, undervisning supervision og netværksmøder. Som udgangspunkt foregår disse behandlinger med et års varighed, fra når rejseholdet begynder deres indsats i en by eller en bygd (Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik, s.d.a).

Voksenrejseholdet har også lagt vejen forbi bygden i løbet af sommeren (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), hvor to psykologer afdækkede et stort behov for psykologhjælp blandt ofre for et massivt seksuel overgreb, der har foregået i tre årtier. Umiddelbart kort tid efter afdækningen, igangsatte rejseholdet behandlingen af ofre for den pågældende gerningsperson i bygden, der viste symptomer på senfølger. I alt blev 21 ofre registreret på daværende tidspunkt, dog er der ingen konkrete tal på, hvor mange der lider af senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, ej heller hvor mange er ofre for gerningspersonens seksuelle overgreb (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). I erfaringsopsamlingen ”Rejseholdets behandlingsarbejde mellem 2013-2020” fremgår de seneste tal, at rejseholdet indtil nu har behandlet 654 personer med senfølger, fordelt på 13 forskellige byer og bygder i landet (Naalakkersuisut, 2020).

I sin PhD.-afhandling ”Anstalten – frihedsberøvelse i Grønland” skriver Annemette Nyborg Lauritsen, at 14,6 procent var anbragt i de grønlandske anstalter for sædelighedsforbrydelser og 6,7 procent var blevet anbragt, fordi de havde begået sædelighedsforbrydelser mod børn (Lauritsen, N., 2011). Dette er et øjebliksbillede, da tallene stammer fra 2010. Ifølge Nyborg Lauritsen er det kutyme, at indsatte i anstalter i

Norden, som havde forbrudt sig seksuelt på børn eller pædofili-dømte, var nederst i hierarkiet, og i forbindelse med hendes feltarbejde i anstalter i Nuuk og Ilulissat, dokumenterede hun, at pædofili-dømte eller seksualforbrydere mod børn, blev udsat for vold af andre indsatte (Lauritsen, N., 2011). Samtidig beskriver Annemette Nyborg Lauritsen, hvorledes de lukkede afdelinger bliver brugt i anstalten i Nuuk: *”Og endelig er der enkelte indsatte, ofte pædofili-dømte, der beder om at blive anbragt i ”beskyttelses-arrest”*” (Lauritsen, N., 2011, s. 204). Derudover udførte Nyborg Lauritsen (2011) et journalstudie af de indsatte i landets anstalter og fandt frem til, at over en fjerdedel af de 27,7 procent af alle de domfældte under 25 år i landet, i anstalten i Nuuk ” (...) har været udsat for traumatiserende svigt i deres barndom, som seksuel misbrug (...)” (Lauritsen, N., 2011, s. 298).

4.7. Tiltag mod seksuelle overgreb mod børn og unge

Der er igangsat en række tiltag for at forebygge seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Eksempelvis har Grønlands Politi kørt anmeldelseskampagnen ”Anmeld seksuelle overgreb – vi hjælper dig” 5. februar 2020, hvor formålet er at få tal på omfanget af seksuelle overgreb mod børn, ved at få 8-14-årige børn til at anmelde overgrebene (Inatsisartut, 2021). Tillige har Grønlands Politi opprioriteret forebyggelsesområdet, ved at ansætte relevante stab i lokalområder. Derudover har Naalakkersuisut sammen med Socialstyrelsen igangsat ”Killiliisa – Lad os sætte grænser. Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022” (Naalakkersuisut, 2018) og lanceret 9. september 2019 en håndbog til fagpersoner, med redskaber til, hvordan man opsporer seksuelle overgreb mod børn (Naalakkersuisut, 2019). Samtidig er der den igangværende ”Grønlandsk-danske tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland”, bestående af 16 initiativer, hvor der er en række tiltag, der skal nedbringe omfanget fra 2020-2030 (Inatsisartut, 2021).

Eksempelvis blev Klinik Killiliisa oprettet under Socialstyrelsens borgerrettet afdeling. Klinikken åbnede i januar 2022 og tilbyder behandling for voksne med seksuelt krænkende adfærd (Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik, s.d.b).

Samtidig er rejseholdet blevet opprioriteret og har i dag i alt fire behandlere i henholdsvis børne- og voksenrejseholdet fra 2021 (Inatsisartut, 2021, s. 11).

Således indikerer tallene og myndigheders erfaringer på, at en stor del af seksuelle overgreb mod børn under den seksuelle lavalder ikke bliver anmeldt. Tillige er det tydeligt, at størstedelen af de anmeldte sager under den samme gruppe bliver henlagt på grund af bevisets stilling

5. Teoretisk ramme

Analysen vil tage udgangspunkt i tre forskellige teorier. For at besvare den første del af min problemformulering ”Hvad er årsagen til, at børn der udsættes for seksuelle overgreb i mange tilfælde er tavse omkring overgrebet?” vil jeg analysere, på baggrund af to teorier om seksuel grooming.

Jeg finder teorien om seksuel grooming relevant til at forklare hvordan en seksuel krænker opbygger en relation til et barn i forbindelse med seksuel grooming. Teorien er defineret af Craven, Brown og Gilchrist (2006) og handler om hvordan krænkeren først opbygger tillid til et barn med det formål at have en seksuel relation til det, hvorpå barnet gradvist manipuleres og forties direkte eller indirekte om krænkelsen,

Derudover finder jeg teorien ”*The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome*” (CSAAS) (Summit, 1983) relevant til at forklare, hvordan barnet under grooming-processen bliver gradvist manipuleret til at tage et medansvar. Samtidig kan den være med til at beskrive, hvordan et barn, der udsættes for seksuelle overgreb, tilpasser sig de unormale forhold og skaber mening med den tilværelse, det befinder sig i.

Der er også fokus på Erving Goffmans (1922-1982) teori ”Stigma”, fordi den forklarer, at en person skjuler sin sociale identitet for at blive opfattet som normal og ikke blive betragtet som en social afviger, og hermed stigmatiseret. Jeg finder derfor teorien om ”Stigma” god til at forklare, hvorfor ofre kan være tavse omkring det seksuelle overgreb.

Jeg finder det dog relevant at redegøre for, hvordan seksuelle overgreb defineres og forstås, før teorierne præsenteres:

5.1. Seksuelle overgreb mod børn og unge

Et seksuelt overgreb defineres ved, at en voksen udnytter et barn til at indgå i seksuel aktivitet, med eller uden fysisk kontakt (Socialstyrelsen, 2020). Det sker, når barnets tillid

udnyttes og handlingen krænker barnets integritet og kan skade barnets udvikling og sundhed. Derudover er selve overgrebet baseret på den voksnes behov og barnet er heller ikke i stand til at give samtykke hertil ej heller i stand til at forstå situationen på grund af det kognitive funktionsniveau.

Verdenssundhedsorganisationen (WHO) definerer seksuelt overgreb mod et barn, hvor barnet inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke kan forstå, ikke kan give informeret samtykke til og er ikke udviklingsmæssigt parat til. Derudover skriver WHO også blandt andet, at det er seksuelt overgreb, når det er ulovligt (Socialstyrelsen, 2019).

Disse definitioner angiver, at barnet på grund af sit kognitive funktionsniveau ikke er i stand til at forstå seksuel aktivitet. Derfor vil det aldrig være barnets skyld, hvis barnet udsættes for seksuelle aktiviteter.

5.2. Seksuel grooming

Seksuel grooming er en proces, hvor en krænker opbygger en relation til et barn, for at begå seksuelt overgreb på det (Red Barnet, 2011): Grooming-processen har et typisk mønster, hvor krænkeren gradvist vinder barnets og eventuelt det omgivelsernes tillid, for at manipulere barnet til at overskride egne grænser. Dr. Samantha Craven (Coventry University, s.d.) og professor Sara Brown (Coventry University, 2017) fra afdelingen for psykologi i Coventry University og professor i University of Kent fra psykologi-afdelingen Elizabeth Gilchrist (ResearchGate, s.d.) påpeger, at der ikke er en bestemt definition på seksuel grooming, og kan derfor skitseres på flere forskellige måder. I deres artikel gennemgår de tre forskellige teorier indenfor seksuel grooming: Grooming af en selv (*self-grooming*), grooming af miljøet og andre (*grooming the environment and significant others*) og grooming af barnet (*grooming the child*). Craven, Brown og Gilchrist (2006) mener, at med disse tre forskellige kategoriseringer af seksuel grooming resulterer i en ny definition af seksuel grooming.

Craven, Brown og Gilchrist (2006) påpeger, at krænkere, kan have kognitive forvrængninger på grund af opvækstvilkår, såsom en dysfunktionel baggrund, hvor der er mangel på nærhed, der gør, at seksuelle krænkere får en tendens til at have en behov for et sted at høre til. Samtidig viser deres undersøgelser, at seksualforbrydere mod børn typisk har

lavt selvværd og de foretrækker børn, da de anser dem som trusler, i forhold til andre voksne (Craven, Brown & Gilchrist, 2006).

I en analyse af 97 dømte seksualforbrydere mod børn er der blevet identificeret tre forskellige adfærd og interaktion mellem krænker og offeret, som de kalder gerningsperson-offerinteraktion. Således blev de tre anerkendte interaktioner kategoriseret: Et af de tre interaktioner var brugen af aggressiv adfærd, trusler og magt. Den næste adfærd blev kategoriseret som en engangsforbrydelse, begået af en kriminel opportunist, mens den tredje gik under kategorien intim adfærd.

Undersøgelsen af de indsatte viste, at 45 procent af deltagerne gik under den tredje kategori, hvor de havde en intim adfærd mod børn og groomede seksuelt. Samtidig har forskerne bag undersøgelsen en antagelse om, at denne gruppe var underrepræsenteret, med en begrundelse om, at denne gruppe af krænkeres ”*Intimate offenders tend to cause less physical harm to their victims than the other categories of offenders (...) [har en tendens til at forårsage mindre fysisk skade på deres ofre, end de andre kategorier]*” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 289) og udover at sandsynligheden for, at disse seksuelle krænkeres begår fysisk skade på deres ofre er mindre, er sandsynligheden for at de opdages, mindre end resten af den repræsenterede gruppe: ” (...) *they would be less likely to be reported, identified and convicted, because these grooming behaviours are used to avoid disclosure and conviction (...) [de vil være mindre tilbøjelige til at blive rapporteret, identificeret og dømt, fordi grooming-adfærden anvendes til at undgå afsløring]*” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 289).

Craven, Brown og Gilchrist (2006) understreger i deres artikel, at seksuel grooming ikke er en impulsiv handling, fordi grooming gradvis opbygges over en længere periode, før den egentlige seksuelle krænkelse finder sted. Og den kan forekomme først efter nogle uger, endda måske op til et helt år: ” (...) *sexual arousal persists over long periods of time, so once sexually aroused to children/child the offender would be continually aroused to them [seksuel ophidselse varer ved i lange perioder, så når vedkommende først er blevet seksuelt ophidset mod børn/barn, vil gerningspersonen konstant blive ophidset over for dem.]*” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 290).

Således definerer Craven, Brown og Gilchrist (2006) de tre teorier indenfor seksuel grooming (grooming af en selv, grooming af miljøet og andre og grooming af barnet), som de finder afgørende for, at identificere seksuel grooming, med henblik på forebyggelsen af seksuelle krænkelser af børn:

5.2.1. Grooming af en selv (self-grooming)

Craven, Brown og Gilchrist (2006) henviser til en undersøgelse af seksuelle krænkerere, der mener, at de har groomet dem selv, hvor de enten begrunder eller benægter deres adfærd overfor børn. Forskerne mener dog, at dette fænomen spiller en rolle i grooming-processen, som en form for overgang fra at være motiveret til at udføre det impulsivt, til at først groome barnet, for at misbruge det seksuelt. Dette fænomen bliver påvirket af barnets og samfundets reaktioner, eller hvis krænkeren oplever succes eller fiasko i sin seksuelle grooming af børn. Hvis krænkeren oplever succes, kan vedkommende fortsætte med at retfærdiggøre eller benægte sin grooming, hvilket også betyder, at krænkeren fortsat er motiveret til at krænke barnet seksuelt. Hvis krænkeren oplever fiasko, kan vedkommende enten stoppe helt med at krænke barnet seksuelt, eller udvikle sine evner op til et højere niveau, for at opnå succes, det vil siges, krænke barnet seksuelt (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 292).

5.2.2. Grooming af miljøet og andre

Seksuel grooming begynder allerede før den der er indledt kontakt til barnet, hvor krænkeren typisk først udvælger et sårbart barn. Craven, Brown og Gilchrist (2006) pointerer, at seksualforbrydere af børn har en tendens til at være særlige gode til at opfange kendetegn ved børn, som er særligt sårbare og som dermed er nemmere at manipulere. Forskerne definerer sårbarhederne med, at barnet har det vanskeligt med deres forældre, har ikke mange venner eller at barnet i forvejen allerede er et offer for seksuel krænkelse. Krænkeren udnytter barnets situation, ved at skaffe sig adgang til det sårbare barns position og begynder at groome dets miljø, eksempelvis forældre eller andre omsorgspersoner, for at vinde deres tillid.

Craven, Brown og Gilchrist (2006, s. 293) påpeger, at krænkerne ofte besidder personlige egenskaber og insiderstatus, der gør dem i stand til at groome barnets omsorgspersoner, der gavner deres iver efter at vinde deres tillid, som er charme og deres indsats i samfundet, og at de er samtidig: ” (...) *often able to "read the community like a book"* [ofte i stand til at "læse lokalsamfundet som en bog] (...)", hvorved de vurderer hvad de har "brug for" og derfor opfylder disse behov. Hvis forældrene er fraværende, kan

krænkeren i stedet rette groomingen på det udsatte barn eller unge, hvorefter krænkeren nemmere kan isolere barnet.

Med hensyn til grooming af miljøet, kan krænkere gøre sig selv uundværlige:” (...) *too good to be true and will freely undertake jobs that others do not want to do* [for gode til at være sande og vil frit tage de jobs, som andre ikke vil påtage sig].” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 293). Disse egenskaber gør, at krænkere opnår troværdighed og slipper lettere afsted med deres ugerninger, fordi vedkommende har groomet samfundet tilstrækkeligt nok til, at man vælger at tro på krænkeren, frem for barnet. I forhold til det intrafamiliære overgreb, kan krænkere øge deres alenetid med barnet, eksempelvis ved at skabe et afhængighedsforhold til forælderen, såsom at opmuntre dem til at få mere tid for sig selv. Forklaringen på, at langt de fleste ofre kender deres krænker, om det er et familiemedlem eller ej, det vil siges ekstra-familiær og intrafamiliær, skyldes, ifølge forskerne, krænkerens implicitte planlægning, hvor vedkommende laver en nøje mental simulering over hvordan overgrebet skal ske: ” (...) *because the cues that activate the implicit planning are more likely to be present within the family or in relation to children in the immediate locality* [fordi de signaler, der aktiverer den implicitte planlægning, er mere tilbøjelige til at være til stede i familien eller i forhold til de lokaliteter, hvor børn er til stede] (...)” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 294).

5.2.3. Grooming af barnet

Grooming af barnet bliver beskrevet som den mest ansete indenfor grooming, hvor der er en form for bekendtskab mellem offeret og krænkeren. Forskningen viser, at der er tre forskellige former for seksuel adfærd hos krænkere: Dem der har seksuel præference for drenge, vil typisk interagere med deres ofre på deres bølgelængde, dem der udøver incest, vil forsøge at hæve barnets status til en voksen, mens pigerne typisk bliver seksuelt misbrugt, fordi krænkeren er mest optaget af at tilfredsstille sig seksuelt.

Derudover fremhæves to forskellige former for adfærd: Fysisk grooming, hvor krænkeren gradvist seksualiserer forholdet til offeret og psykisk grooming, hvor krænkeren forsøger at vinde barnets tillid, mens den gradvist overtræder barnets grænser, alt fra ikke-seksuelle berøringer, til uskyldige samtaler med seksuelle berøringer: ”*This may involve intentionally entering the bedroom while the child or young person is undressed, or getting dressed together and exposing himself to the child* [Det kan også være, at man bevidst går ind

i soveværelset, mens barnet eller den unge er afklædte eller at man klæder sig på, og blotter sig selv overfor barnet]. (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 295). Med denne form for adfærd, kan krænkeren vinde over barnet, hvor det ikke længere gør modstand og få det til at efterkomme egne seksuelle krav.

Krænkeren kan også have strategier for at opnå, at barnet ikke afslører overgrebene, eksempelvis ved at isolere barnet fra omverdenen og beder, tvinger, bestikker med materielle ting/gaver og andre privilegier eller indirekte får barnet til at holde på hemmeligheden, hvilket betegnes som en form for isolation. Offeret får påduttet skyld og skam af krænkeren, og bliver overbevist om, at de selv var skyld i det seksuelle misbrug. Det kan være fordi de ikke selv stoppede det, blev tvunget til at udføre seksuelle handlinger eller fordi deres kroppe, modvilligt, reagerede på seksuel stimulation, som de desuden kan tolke som noget godt: *"This is internalized and resultantly may have an impact on the child's developing identity [Det internaliseres og som et resultat heraf påvirke barnets identitetsudvikling]."* (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 296). De ovennævnte strategier kan altså være årsagen til, at barnet hemmeligholder seksuelle overgreb fordi de føler skyld, skam og utroværdige.

Hemmeligholdelsen af seksuelle overgreb har vist sig at forekomme blandt forurettede i bygden, hvorfor denne teori synes at være passende, til at give en årsagsforklaring på hvorfor de kan have været tavse.

5.3. The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome

Den amerikanske professor i psykiatri, Roland C. Summit, har i 1983 lavet observationsundersøgelser af børn, som har været udsat for seksuelle overgreb og påvist, hvilke tilstande ofrene oplever, og som et resultat heraf, tilpasser sig de forhold, som er unormalt for børn, nemlig at leve med seksuelle overgreb. "The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome" (CSAAS) er et syndrom, der beskriver, hvorledes børn aktiverer deres forsvarsmekanisme når de udsættes for seksuelle overgreb, og skaber mening med den unormale tilværelse (Summit, 1983), og hvor deres traume efter det seksuelle overgreb forstærkes yderligere, hvis ofrene oplever mistro af omsorgsgiverne. Modellen indeholder fem forskellige kategorier, hvor hver kategori repræsenterer udviklingen af overgrebet. Summits (1983) undersøgelse af offeradfærd blandt børn har overrepræsentation af piger, som er blevet misbrugt seksuelt af mænd, der var deres passere eller en anden form for plejere.

Summit understreger dog, at der bliver begået seksuel misbrug på drenge lige så hyppigt, men da drenge har en tendens til at være mere hemmelighedsfulde end piger, kan det være grunden til, at de er underrepræsenteret i undersøgelsen. Summit (1983) forklarer, at deres tendens til at være mere hemmelighedsfulde end piger kan resultere i, at de isolerer sig i højere grad, da de ikke vil møde misbilligelse eller mistro af hverken forældre eller andre voksne (Summit, 1983, s. 180). Følgende fem kategorier er repræsenteret i CSAAS: Hemmeligheden, hjælpeløsheden, fastholdelse i og tilpasning til forholdene, en forsinket og ikke overbevisende afsløring af misbruget og tilbagetrækning af afsløringen.

5.3.1. Hemmeligheden

Et barn kan blive bedt om at hemmeligholde det seksuelle overgreb af krænkeren. Hvordan barnet bliver påvirket af det seksuelle overgreb varierer fra offer til offer, fra intimidering af krænkeren til selvbebrejdelse. Barnet kan blive opfordret til at holde det seksuelle overgreb hemmeligt, hvor krænkeren kan sige: *"dette er vores hemmelighed"* eller true barnet med tab af kontrol: *"jeg kommer i fængsel."* til trusler om magt og vold: *"jeg slår dig ihjel."* (Hildebrand & Gregersen, 1995, s. 53). Disse opfordringer og trusler er blot nogle få eksempler på, hvad en krænker kan finde på at sige til sit offer, for at sikre sig, at barnet ikke afslører de seksuelle overgreb. Med den angst, som barnet oplever, kan offeret begynde at tro, at det selv står til ansvar for egen og andres sikkerhed.

Dertil kan barnet tillægge mening med den seksuelle handling, og tager krænkerens ord for gode, hvor krænkeren bilder barnet ind med, at det seksuelle overgreb er rart til at det er en straf for barnet. Ifølge Hildebrand og Gregersen (1994) sker det dog også, at krænkeren slet ikke siger noget, og begår seksuelt overgreb, og i forhold til piger, vil drenge med større sandsynlighed holde det hemmeligt, da det er en 'æressag' for dem: *"For drengene vil det at afsløre hemmeligheden ikke blot betyde tab af personlig kontrol og sikkerhed, men også tab af kønsidentitet."* (Hildebrand & Gregersen, 1994, s.55).

5.3.2. Hjælpeløsheden

Børn kan føle sig magtesløse og hjælpeløse, fordi de kan have det vanskeligt med at sige fra krænkeren og komme væk fra det seksuelle overgreb. Ifølge Summit (Summit, 1983, s. 184) er krænkeren ofte en person, som barnet kender, som er i en betroet position, end en fremmed. Når det seksuelle overgreb sker, kan drenge ubevidst opfatte handlingen, som noget de selv havde magt over, og dermed tro at gerningen var gensidigt og samtidig kan de

også trække fra deres bevidsthed ved at gøre deres kroppe ” (...) ufølsom” eller ” (...) død” (Hildebrand & Gregersen, 1994, s. 55).

Forklaringen ifølge Hildebrand & Gregersen (1994) ligger i, at det er naturligt for drenge, i forhold til piger, at have behov for følelsen af, at de selv havde magt over situation, og dette kan også være forklaringen på, at drenge ofte gør sig medskyldige, netop for at vige udenom hjælpeløsheden, der kan opstå under overgrebet. Konsekvent kan drengen derfor trække ind i sig selv og komme væk fra sin bevidsthed under selve akten.

5.3.3. Fastholdelse i og tilpasning til forholdene

Krænkeren kan fortsætte med at begå overgreb mod barnet, og vil typisk gentage sig indtil barnet er voksent eller andre griber ind. Hvis ikke, kan barnet begynde at tilpasse sig et liv med seksuelt overgreb: ”*I betragtning af barnets reelle magtesløshed, er den mest gavnlige reaktion for barnet at erkende sin mangel på magt til at ændre situationen – opleve sin hjælpeløshed – og samtidig finde en måde at overleve på, som mindst muligt hæmmer dets udvikling i øvrigt.*” (Hildebrand & Gregersen, s. 58). Barnets virkelighed og hermed synet på det ”normale liv” vil blive splittet i to, til en såkaldt personlighedssplittning og frembringe mening med det seksuelle overgreb: Det virkelige liv uden seksuelt misbrug og den anden virkelighed med misbruget. Derudover forklarer Summit (1983), at barnet kan have vrangforestillinger, dog ikke psykotisk tilstand, men frembringe sin evne til tilpasse sig den modstridende realitet, i et desperat forsøg på at overkomme den dårlige realitet om til en positiv oplevelse (Summit, 1983, s. 186).

Det er en del af barnets overlevelsessevne at splitte virkeligheden, og være i risiko for at udvikle et misbrugsadfærd, bryde ud i raseri og komme i kriminel adfærd, blot for at nævne få af Summits (1983) eksempler. Drengene er dog mere tilbøjelige til at vende deres raseri udad og have antisocial adfærd.

5.3.4. En forsinket, konfliktfyldt og ikke overbevisende afsløring af misbruget

Hvis et barn forsøger at afsløre det seksuelle overgreb, er det i risiko for at møde modstand fra omverdenen, hvis krænkeren har opnået en form for prestige i samfundet. Med denne prestige, er det vanskeligere at beskyldte krænkeren for en forbrydelse, samtidig med, skal efterforskningen først pågå, fordi ”*En mand er uskyldig, indtil det modsatte er bevist.*” (Summit, 1983, s. 190). Derudover kan barnet fremkomme som utroværdig, fordi det er sandsynligt, at det først beretter om det seksuelle overgreb lang tid efter det er sket, samtidig

med, at omsorgspersonerne kan mistænkeliggøre barnet, for at opdigte historien. Eksempelvis hvis barnet reagerer hårdere på straf fremfor historien om seksuelt overgreb. Summit (1983) har konstateret, at barnet kan udvise en ligegyldighed, netop på grund af barnets tilpasningsmønster, hvor virkeligheden er blevet splittet i to, hvor barnet allerede har frembragt mening med det seksuelle overgreb, og dermed overført det dårlige til en god oplevelse. Summit (1983) understreger derfor, at det er afgørende at en psykiater eller en anden specialist opsporer og behandler barnet tidligt, samtidig med at omsorgspersoner viser tillid til barnet, viser deres accept og støtte, hvis en afsløring skal være vellykket.

5.3.5. Tilbagetrækning

Summit (1983) forklarer, at det er sandsynligt, at barnet tilbagetrækker sin afsløring, fordi barnet møder mistro og opdager, at krænkerens trusler er blevet til en realitet. Krænkerens opfordringer til hemmeligholdelse, ansvarsplacering for andres sikkerhed, der også har skabt angst hos barnet, ser ud til at være realiseret, fordi krænkeren pludselig er under politiets varetægt eller barnet bliver forhørt hos politiet. Dette kan også resultere i tilbagetrækning af afsløringen, da barnet får en følelse af skyld og skam.

5.4. Stigma

Stigma er et udtryk, der bruges til at definere en gruppe mennesker, der har en form for en social afvigelse, som skiller sig ud, af hvad samfundet anser som 'normalt'. Da begrebet "stigma" blev udtænkt af antikkens grækerne, blev det oprindeligt brugt til at betegne personer med fysiske tegn, med markeringer såsom brændemærker på eksempelvis en dømt kriminel eller slave, hvor formålet var, at vise omverdenen, at den pågældende person havde en status, man helst skulle undgå. Sociologen Goffman udviklede i 1960'erne begrebet stigmatisering, der kommer til udtryk i relationen mellem mennesker. Ifølge Goffman vil samfundet altid kategorisere mennesker ud fra deres fremtræden, hvor man er med til at bestemme personens sociale identitet. Goffman mener, at den moderne stigmatisering bruges til at diskriminere personer, hvis de skiller sig ud både på baggrund af deres fysiske og/ eller psykiske identitet: *"En afgørende forskel er dog, at det moderne stigmabegreb i højere grad betegner den personlige skam og vanære mere end personernes rent fysiske kendetegn eller 'mærker'."* (Goffman, 2009, s. 21).

Goffman (2009) definerer stigma i tre forskellige former: Kropslige stigma (fysiske deformiteter), det karaktermæssige stigma (mangel på vilje, uhæderlighed og unaturlige lidenskaber og lignende) og det tribale stigma, som race, etnicitet, religion. Stigma forstås

således som en "social proces", fordi personers sociale identitet (den sociale afvigelse) nedgraderes, da det enten kategoriseres eller bliver dømt af omgivelserne. I mødet med bestemte type mennesker, kan en person være stigmatiseret, det vil siges opfattet som afviger, mens han opfattes som normal i andre relationer, eksempelvis hvis han er en del af den minoritet, der har samme stigma som individet.

De stigmatiserede personer går igennem læringsprocesser og tilpasser sig de situationer, de går igennem, som Goffman (2009) kalder "*moralisk karriere*". Goffman (2009) skelner imellem den stigmatiserede personkategoris historie og stigmaets historie, hvor to følgende faser først gennemgås, som har betydning for den senere udvikling:

- I den første fase, lærer den stigmatiserede at tilegne sig "de normales standpunkt" og samfundets identitetsforestillinger, samtidig med at vedkommende sætter sig ind i, hvordan det er at have et bestemt stigma.
- I den næste fase, vil vedkommende lære om sit stigma og hvilke konsekvenser det har.

Goffman (2009) opstiller fire forskellige mønstre, som den stigmatiserede efterfølgende gennemgår. Det første mønster gælder for personer, der har et medfødt stigma, der tidligt tilegner sig samfundets normer, som for eksempel et forældreløst barn der lærer, at det er normalt at have forældre og hvordan forældre skal være. Det næste mønster handler om, at forældrene eller samfundet danner en beskyttende kapsel omkring det stigmatiserede barn for at skåne, der dog senere i livet bryder ud af det og finder ud af om stigmaet. Det tredje mønster gælder for personer, der først senere i livet bliver stigmatiseret eller senere finder ud af, at de rent faktisk selv er potentielt miskrediteret: " (...) *han vil formodentlig få svært ved at opbygge en ny identitet samt være særligt tilbøjelig til at betragte sig selv med misbilligelse.*" (Goffman, 2009, s. 75). Som det fjerde og det sidste mønster, vil en person, typisk fra et fremmed land, tilpasse sig samfundets normer, der er anderledes, end der hvor vedkommende kommer fra.

En person kan dog også skjule sin sociale identitet for at blive opfattet som normal. Men, på den måde kan en negativ identitetsdannelse opstå. Denne form for hemmeligholdelse af eget stigma går under betegnelsen "*passere*" (Goffman, 2009, s. 113). Goffman skelner afvigerne i to forskellige kategorier. Den første som den "*miskrediterede*" og den næste som

den ”potentielt miskrediterede”, der henviser henholdsvis til en person med synlig afvigelse og en person med en afvigelse, som skjules fra omverdenen, i deres forsøg på at håndtere og kontrollere deres identitet og informationer om sig selv: ”*Den potentielt miskrediterede kan forsøge at tilbageholde og afgive bestemte informationer sig selv (...) (Goffman, 2009, s. 23).*

Goffman opdeler imellem tre forskellige identitetsformer; sociale identitet, som er socialt konstrueret, hvor man kategoriserer en person, baseret på udseende eller andet særpræg individet besidder. Den næste er personlig identitet, som kort sagt handler om den information man har på individet eller individet selv informerer om, eksempelvis navn. Den stigmatiserede kan kontrollere de to første identitetsformer, hvor individet selv kan have indflydelse på konstrueringen (sociale identitet) af sit stigma, ved at styre hvilke informationer (den personlige identitet) fremvist til omverdenen. Den tredje er det såkaldte jeg-identitet, og handler om henholdsvis hvordan den stigmatiserede opfatter sit stigma og omgivelsen: ”*Det forholder sig formodentlig således, at jo mere et individ allierer sig med normale, desto mere vil han opfatte sig selv ud fra ikke-stigmatiske termer, selvom der også findes sammenhænge, hvor det modsatte synes at være tilfældet.*” (Goffman, 2009, s. 149).

Hvis en person skjuler sit stigma, der berører den sociale identitet, eksempelvis en tidligere dømt, overfor andre mennesker, der ikke kender til det stigma, som er blevet pålagt ham, så kaldes dette personlig identificering. Den ’særegen fortid’ betegner Goffman som en ” (...) *upassende adfærd (...) hvis den, som har sådan en fortid, lever sit liv som normalt sammen med andre, som er uvidende om denne fortid, og som han heller ikke har orienteret dem om, er der tale om en upassende adfærd i en ganske anden forstand.*” (Goffman, 2009, s. 105).

Selvom det lykkes den potentielt miskrediterede at hemmeligholde eller tilsløre sin afvigelse, i forsøget på at bevare den ’normale’ identitet, det vil siges, i forsøg på at fremstå som en ligeværdig del af samfundet og dermed opnå accept og respekt, er der sandsynlighed for, som tidligere nævnt, at der følger konsekvenser med. Det kan være i form af, at de enten konstant lever i frygt for at blive gennemskuet af omgivelserne eller at de kommer til at vise et helt andet stigma, i deres forsøg på at skjule den afvigende træk: ”... *som når en svagtseende, der foregiver at have normalt syn, snubler over en skammel eller spilder på en skjorte, mens han drikker (...)*” (Goffman, 2009, s. 23).

Den stigmatiserede kan ifølge Goffman ikke gøre sig fri for sin gruppe, ej heller fuldkommen acceptere den, men i stedet føle en ambivalens til sit eget jeg, da vedkommende også selv kan kategorisere andre, sådan som resten af omgivelserne tillægger andre. Dette kan ende i, at han afskyr sin egen gruppe: ”*Hans afsky forvandles til skam, hvorefter han skammer sig over sin skamfuldhed.*” (Goffman, 2009, s. 149). Goffman mener, at der kan være risiko forbundet med afsløringen af stigmaet i de personlige og sociale relationer. Afsløringen, som Goffman kalder ”*potentielt miskrediterede brist*”, belaster personlige relationer og den sociale situation, både de øjeblikkelige og fremtidige opfattelse og omdømme af individet.

I forhold til den miskrediterede, kan omgivelsernes forsøg på at lade deres opfattelse af den stigmatiserede være ubemærket, skabe en spænding i situationen for den stigmatiserede og omgivelserne. Selvom den stigmatiserede danner en ’normal’ identitet, vil situationens udfald aldrig være positiv, da den stigmatiserede aldrig helt får accept, fordi han muligvis får en oplevelse af, at blive opfordret til at agere på en bestemt måde: ”*(...) det virker, som om den byrde han må bære, ikke er særlig tung, og at den heller ikke har gjort ham forskellig fra os andre; men samtidig må han holde sig i en sådan afstand fra os, at vi uden at blive pinlig berørte kan bekræfte, at vores opfattelse af ham er rigtig.*” (Goffman, 2009, s. 24).

Goffman påpeger også, at den stigmatiserede kan få en oplevelse af usikkerhed, på grund af uvidenheden om, hvorledes resten af omgivelsen identificerer ham og hvordan disse vil tage imod vedkommende. Dette kan resultere i, at den stigmatiserede ekskluderer sig selv fra omverdenen på grund af frygt, der udspringer fra usikkerheden; ”*(...) han kan blive mistænksom, deprimeret, fjendtlig, ængstelig og forvirret.*” (Goffman, 2009, s. 54). Personen må derfor ifølge Goffman acceptere sin status som afviger, hvis vedkommende skal få en positiv identitetsdannelse.

En sammenkobling af den seksuelle krænkelsers grooming af miljøet og børnenes tilpasning til de seksuelle overgreb (CSAAS) kan have resulteret i stigmatisering. Jeg mener, at stigma er særlig relevant at teste som en teori i analysen, da stigmatiseringen kan have forstærket ofrenes tavshed, der netop prægede ofrene i bygden i 30 år.

6. Empiri

6.1. Forurettet fra bygden: "A"

"A" er fisker og er født i 1970'erne i bygden, hvor han er født og opvokset hos sine forældre (Se bilag E1, s. 95). "A" erindrer, at han brugte meget af sin tid på at være udendørs med sine venner, og at hans barndom ikke var begrænset af tiden, og det skyldes, at han hjalp sin far, som også var fisker, med at fiske: *"Men, de var alkoholikere, rigtig meget. (...) Min far kunne været meget voldsom med sine handlinger."* "A" anså gerningspersonensom en del af bopladsfællen, da han altid har været i bygden, så langt han kan huske tilbage. "A" var omkring 10 år gammel da han, oftest sammen med andre drenge, begyndte at overnatte hos gerningspersonen, og det var også omkring den alder, han begyndte at dyrke sport, hvor gerningspersonen var træneren. Inde i huset var der legetøj, som man ikke har set magen til i bygden. Ifølge "A" sov han hos ham, når forældrene var berusede. Det var når mørket var faldet på, at overgrebene begyndte: *"(...) jeg vidste ikke, at det skete i virkeligheden, og jeg så det ikke som noget forkert, når han pillede ved én. Men, efter det skete, væmmedes jeg ved mig selv og skammede mig, og vidste ikke hvad jeg skammede mig over."*

"A" følte dog, at han kunne stole på gerningspersonen, og beskriver ham som et roligt, rar og et *"fantastisk menneske"*, og gjorde det svært for ham at komme med en konklusion på, hvordan han har fanget hans tillid, men samtidig krænket ham seksuelt gentagne gange: *"Han var en træner. Når han sætter sig i mål for noget, så gør han det. På det punkt kunne jeg stole på ham. Jeg tog også ud på rensdyrjagt med ham."* "A" er hverken blevet truet til tavshed eller opfordret til det. Når det seksuelle overgreb fandt sted, havde "A" svært ved at sige fra, netop fordi han ikke vidste, at det der foregik var forkert. Det var først da han var blevet en teenager, at han sagde fra overfor ham og følte, at han vandt over ham. Men, de seksuelle overgreb har sat dybe spor hos den forurettede: *"Jeg forstod, at jeg var blevet krænket groft. Jeg ville have udløsning hver eneste dag fra da jeg var barn og jeg havde behov for det hver dag. At føle at jeg fik det bedre i en kort stund."* "A" fortæller også, at han blev meget lukket og det eneste ord han kunne udtrykke var enten "ja" eller "nej". Han mener heller ikke selv, at han har været imødekommende. Samtidig føler han stadig, at han er meget ivrig efter at møde kvinder. Han føler dog, at han er faldet lidt mere til ro i dag, men det vil aldrig helt forsvinde, mener "A".

Gerningspersonens død var et omdrejningspunkt for ham, hvor han så alt i et nyt perspektiv: *”Jeg blev meget chokeret og meget vred samtidig. Jeg fandt jo ud af, at jeg ikke var den eneste, som han havde udsat sig for. Samtidig gav det mig styrke, fordi jeg ikke stod alene.”*. Han føler dog, at der er mangel på undskyldning fra gerningspersonen, der ellers skulle give ”A” en moralsk genoprejsning på den værdighed, som han har mistet: *”Dengang ærgrede jeg mig over, at han bare valgte døden, frem for at sige undskyld. Sådan kan jeg sige det.*

6.2. Forurettet fra bygden: ”B”

”B” blev født i 1970-erne, men er opvokset i bygden hos sine forældre, hvor hans far var fisker. I dag har han stiftet sin egen familie (Se bilag E2, s. 105). ”B” har dyrket sport, så længe han kan huske tilbage, og da han var omkring 8 år gammel, begyndte han at dyrke sport, hvor han havde gerningspersonen som sin træner: *” Vi voksede op, hvor vi anså ham, som ham den høje (...), der var en del af fællesskabet.”*.

Da ”B”-s forældre blev alkoholmisbrugere, som han udtrykker det, begyndte han også at overnatte hos gerningspersonen. Oftest var han på besøg med sine venner, hvor gerningspersonen enten inviterede dem ind, fordi han havde noget, som han gerne ville vise. ”B” mener, at han havde tilpasset sit hjem, ved at lokke med legetøj og andre goder: *”Han havde anderledes mad, som han serverede i sit hjem, måske som noget at lokke med. Han tilpasser sig til børnene på en eller anden måde, så han kan friste dem, har jeg senere hen fundet ud af.”*. Og det var på den måde han initierede kontakten med dem, som han syntes han virkede til at være særlig god til: *” (...) hans hjem var ligesom altid åbent, soveværelset og loftet var åbent, hvor han havde frit udsyn til os. Han havde endda et badekar i sit hjem, som var til fri benyttelse for os. Han fik os til at komme i bad.”*. Han oplevede dog, at gerningspersonen levede et parallelt liv, hvor han i sporten og i hverdagen ikke krænkede, men begik seksuelt overgreb mod børnene i hans hjem om natten: *”Jeg stivnede, når jeg vågnede til det. Og det var meget svært at komme væk fra ”hvad gør jeg nu”- sindstilstanden. Man stivner fuldstændigt (...).”*

”B” var otte år gammel, da gerningspersonen begik seksuelt overgreb på ham første gang og det skete i flere omgange, og stoppede da han blev en teenager. ”B” vidste, at det der foregik var forkert, og selvom han altid følte sig ængstelig og bekymret når han sov hos ham,

følte sig mere tryk i hans hus, fordi hans forældre var berusede i deres hjem: *”Og jeg havde jo brug for at spise, og for at kunne spise, så var jeg desværre nødt til at besøge, selvom jeg vidste, hvad jeg ville blive udsat for (...)”*. ”B” mener, at årsagen til, at voksne i bygden havde tillid til ham var, at han holdte for sig selv og var ikke særlig meget blandt andre og byggede aktiviteter op. Derudover var der igennem sporten, havde han respekt blandt borgerne og var en hengiven person, hvad angår, de aktiviteter han opstartede og holdte kørende.

Gerningspersonen har aldrig sagt, at ”B” ikke må sige videre hvad der foregik om natten i hans hjem, men havde altid tænkt på forskellige måder at afsløre ham på. Hans angst over om borgerne i bygden ville kigge skævt på ham, hvis han afslørede ham, holdte ham tilbage fordi han følte, at han beskyttede sig selv på den måde, og samtidig erindrer han sin samtaleudveksling med gerningspersonen: *”(…), hvis du på en eller anden måde kom i fængsel, eller der skete noget med dig, hvad ville du så gøre?’ (...) Det var mere på grund af hans seksuelle overgreb mod mig, at jeg spurgte ham, men uden at nævne det. Han svarede blot: ”Så skærer jeg den her blodåre over.”, altså blodåren på hans hals. Og det var lige præcis sådan han begik selvmord, mens han sad inde.”*.

”B” havde altid troet, at han var den eneste, der blev udsat for seksuelle overgreb af gerningspersonen. Ingen af hans venner snakkede om det, men efter sagen rullede ud i (Dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), fandt han ud af, at de var blevet misbrugt” (...) *på skift i løbet af natten, den første, den næste og så videre.”*. Det var efterfølgende, at han kunne se tingene i et større perspektiv og forstod, hvorfor ham og hans drengevenner havde en seksuelt grænseoverskridende adfærd overfor hinanden: *”(…) så tog vi hinanden i skridtet og pludselige røre hinandens kønsdele.”*. Derudover havde ”B” et stort behov for at få en udløsning fra da han var barn til han blev voksen, fik angst og blev en sengevæder: *(…) jeg prøvede at fortrænge dem, ved at drikke alkohol og ryge hash, hvor jeg flygtede. Jeg var ikke i stand til at snakke om mine følelser.”*.

6.3. Borgere i bygden

Til dette speciale blev der søgt efter informanter fra bygden, som kunne fortælle om deres oplevelse af hvordan gerningspersonens seksuelle overgreb af dem foregik i deres barndom og generelt om hvilke vilkår de levede under, i deres opvækst. Eftersøgningen foregik på den offentligt tilgængelige borgergruppe for folk fra bygden på Facebook d. 7. juni

2022. Spørgsmålet om der var nogen der vil stille op til et anonymt interview, startede en diskussion blandt borgerne, hvor en tråd på 18 kommentarer viste, at der var delte meninger om hvorvidt sagen burde tages op igen eller ej. Et eksempel for dem der var for det er, at det var nødvendigt at snakke om det for at komme videre:

”Ja, det du beskæftiger dig med er ok, ja, det er et voldsomt emne og det kan chokere nogle. Men, at jeg står frem, er bedre end at være tavs. For nogle kan det blive for voldsomt, men vi er blevet meget bedre til at italesætte problemer, også fordi der er mulighed for at skjule vores identitet, og det er en god ting. Jeg ved godt, at vi som et folk godt kan klare det. Ja, det er hårdt, det giver ar, det er skamfuldt, men det er noget man kan tale om.” (Se bilag B1, s. 86).

Hvad angår for dem der var imod at bringe sagen op igen var, at der var dybe sår forbundet med det og dermed for risikabelt:

”Det, der er sket, har været meget voldsomt. Og det påvirker stadig følelsesmæssigt. Jeg kunne godt tænke mig at vide, om der er en psykolog der er behjælpelig og er opmærksom på problemet? Vi ved jo godt i helheden, at alle ikke har fået den hjælp, de skulle have, også selvom vi ved, at det har haft en eller anden indflydelse på mange.” (Se bilag B2, s. 87).

6.4. Psykolog

Voksenrejseholdet fra Socialstyrelsens borgerrettet afdeling bestod af to psykologer, da behandlingen af voksne i bygden, som har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, foregik i bygden. En af psykologerne er ”Jane”. Interviewet med vedkommende foregik i hendes nuværende kontor d. 29. juli kl. 11:00 og blev optaget med egen mobiloptager og foregik på dansk (Se bilag E3, s. 116). ”Jane” udførte blandt andet psykoterapeutisk behandling af de forurettede i bygden.

”Jane” fortæller, at der ingen er præcise tal på, hvor mange er blevet seksuelt krænket af gerningspersonen i bygden, men hun skønner dog, efter egen observation ”(...) altså svarende til cirka et par hundrede stykker.” (Jakobsen, 2021, s. 7). Ifølge ”Jane”, er det eneste man ved konkret om omfanget af gerningspersonens seksuelle overgreb af børn er, at der har foregået i tre generationer: *”Der har vi kendskab til, at der både nu unge voksne, modne forældre og også modne bedsteforældre. Og jeg tror de yngste er måske, på*

nuværende tidspunkt i alderen omkring 30, vil jeg tro (...). Ifølge ”Jane”, havde gerningspersonen præference været for drenge, og at hovedparten af ofrene aldersmæssigt været på 5-14 år: ” (...) *en del af dem kunne fortælle, at overgrebene stoppede deromkring de kom i puberteten.*”.

De seksuelle overgreb foregik fra 1970-erne til slutningen af 1990-erne. Børnene stammede fra de forskellige miljøer, det vil siges alt fra en velfungerende familie, til familier med socialt afledte sociale problemer, såsom alkoholrelateret problemer. Ifølge ”Jane”, havde gerningspersonen brugt det til sin fordel, hvor han brugte sit hjem som et fristed for børnene. ”Jane” erindrer, at klienterne beskrev gerningspersonens hus, som et rart sted, med masser af legetøj, som børnene ikke selv havde i deres hjem, hvor han samtidig også lavede mad til dem: ” (...) *jeg tror, at der er mange både børn og familier, der har set det som en reel omsorg.*” og forklarer, at den grundlæggende omsorg, som børnene kan have manglet i hjemmet, blev brugt til en seksuel grooming: ” (...) *alt hvad han har gjort for børn har absolut haft et grundlag i forhold til at få sit seksuelle behov tilfredsstillet. I hvert fald når man ser på omfanget af, hvad han har gjort.*”.

”Jane” mener, at skam har været den primære årsag til, at ofrene har været tavse, hvor der kan have været en tavshedskultur i bygden, der desuden er genkendeligt, da man også ser den problematik i andre steder i verden, hvor jo mindre stedet er, jo mere er emnet tabuiseret blandt befolkningen: ” (han, red.) *var også en meget respekteret mand, så man vil måske heller ikke ødelægge ”den gode stemning” og de gode ting han gjorde*”. Som et resultat af hans seksuelle overgreb, led ofrene af senfølger, og et af dem, som ofrene oftest udviste var misbrug. Derudover var der også forvirring om egen seksuel identitet, hvor nogle af de mandlige ofre kunne have tænkt, at fordi ” (...) *man som barn ikke sagde nej, så jeg må være homoseksuel eller måske havde jeg lyst til det.*”. Samtidig var lavt selvværd-, selvtillid- og selvfølelse også karakteriseret hos mændene. ”Jane” understreger dog, at der er sket en aftabuisering i bygden.

Hun mener, at diskussionen på borgerne fra bygdens Facebook-gruppe er et godt eksempel på aftabuisering, hvor nogle er imod at sagen bringes op igen, da de mener man ikke skal dvale i fortiden og retraumatisere, mens andre er for, da de mener, at det er nødvendigt at snakke om det, for at komme videre. Hun giver begge grupper ret og kalder deres diskussion som et sundhedstegn, og begrundet med, at bygden som et helt samfund

ellers har været stærkt traumatiseret. Et eksempel hun bruger er, at umiddelbart efter gerningspersonens selvmord, havde flere ofre i bygden ødelagt hans hus, indtil der ikke var mere tilbage. ”Jane” beskriver det som et kollektivt sammenbrud, hvor alle normer blev brudt (Jakobsen, 2021), og der var en psykologisk forløsning af hævn, hvilket ifølge ”Jane” var en symbolsk måde at rense sig selv og fællesskabet på: *”Nu var han væk, nu skulle huset også væk.”*

I forhold til diskussionen på Facebook, giver hun derfor medhold til begge grupper. Til dem, som er imod, siger hun: *” (...) at et samfund som (...) også har brug for at komme videre og slippe, ikke at det skal slettes, men ikke beskæftige sig med det. For det vi beskæftiger os med, det vil automatisk være i vores hoved og det vil påvirke os.”* og for det andet gruppe, mener hun: *” (...) for at hele er det nødvendigt at snakke om det.”*. Det har derfor været nødvendigt at give traumebehandling, da der netop har resulteret i senfølger, heriblandt afhængigheds- og misbrugsproblemer.

Hun gør dog opmærksom på, at der også er andre ting på spil, såsom sociale problemer efter omsorgssvigt i barndommen. ”Jane” understreger derfor vigtigheden i, at voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen skal have behandling, da deres efterkommere kan risikere selv at komme i en sekundær traumatisering, på grund af mistrivsel, hvor de selv udsættes for svigt at det påvirker deres udvikling: *”Hvis forældrene kæmper med misbrug, lavt selvværd, lav empati, angst, depression, så er det klart at det påvirker børnene i deres dagligdag og i deres udvikling, i deres trivsel.”*. Derudover understreger hun, at borgerne i bygden har kæmpet for at komme videre, blandt andet ved at tale om det: *” (Bygden, red.) har ikke glemt hvad der er sket, men de lever jo videre i dag. (...) borgerne (...) har lært meget af sig selv og om sig selv, efter man fandt ud af hvad der var sket og brugt meget tid faktisk på at komme ud af den tragedie de var fanget i, blandt andet ved også at oprette selvhjælpsgrupper (...)”*.

6.5. Socialstyrelsen

”Maria” var projektleder for Socialstyrelsens rejsehold for voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, under perioden voksenrejseholdets indsats i bygden, som foregik henover sommeren og vinteren (Årstal er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Hun var også med til at skrive rapport om forebyggende indsatser, i forbindelse med rejsen i den pågældende kommune. Interviewet foregik i ”Maria”-s kontor på hendes nuværende arbejdsplads, d. 29.

juli kl. 14:30 og blev optaget med egen mobiloptager. Interviewet foregik på dansk (Se bilag E4, s. 124).

”Maria” erfarede, i forbindelse med sit arbejde med forebyggende indsatser, at seksuel grooming generelt var udbredt både i Syd-, Vest- og Nordgrønland på det tidspunkt, hvor flere havde sagt, at det var noget børnene skulle ” (...) *vænne sig til* (...). Særligt havde hun observeret, at fysisk grænseoverskridende adfærd var udbredt i de forskellige områder, hvilket hun mener, gør børnene mere udsatte og blottede for seksuelle overgreb, hvor en uskyldig relation udvikler sig gradvist til seksuelt overgreb: ”*Det starter jo småt og i kærlig relation ofte, og ellers er det alkohol og en efterfest eller noget og egentlig en voksen man troede man havde en tillidsfuld forhold med.*”. Eksempelvis havde hun spurgt ind til sagen om bygden, hvor en mand og kone fandt ud af, at de begge havde været udsat for seksuelle overgreb, men at de først fandt ud af det, da deres søn afslørede, at han også havde været udsat for gerningspersonens seksuelle overgreb, mens han overnattede hos ham: ” (...) *så kiggede de på hinanden og var fuldstændig i chok over at de kunne gøre det, og i chok over, at de ikke har vidst af hinanden, begge to var blevet udsat for overgreb af ham og så alligevel sendt deres barn.*”.

Hun mener, at stigmatisering fylder meget i de mindre steder. Eksempelvis i bygden havde der ikke været nogen, der turde, at italesætte hvad der foregik med gerningspersonens gentagende seksuelle overgreb af børn i mange år, og hun antager også, at frygten for at bryde tavsheden også sker i flere af de mindre samfund. Det kan skyldes, at magtforholdet og social kontrol spiller en større rolle i disse steder, hvor krænkeren måske er den person, der brødføder en familie eller på en anden måde spiller en vigtig rolle i samfundet: ” (...) *det her var mere sådan, ”jamen vi har jo behov for ham, han var jo også god ved os”, der var sådan et virkeligt afhængighedsforhold i høj grad* (...).”. Derfor mener hun også, at skammen og stigmatiseringen gør ofrene tavse omkring de seksuelle overgreb, uden at krænkeren nødvendigvis har truet dem til fortællelse.

Til gengæld er det hendes opfattelse, at mørketallet bliver mindre, dels fordi der er flere der stiller sig frem og bryde tabuet og dels fordi der er større fokus på området, hvor politiet blandt andet med Grønlands Politis tiltag med at få flere til at anmelde seksuelle overgreb. Hun formoder dog, at der stadig er et stort mørketal: ”*Og jeg synes det er rigtig foruroligende i de kommuner hvor der ikke er nogle anmeldelser på området, for vi ved at*

der foregår en masse.”. Hun mener, at man kan få ofre for seksuelle overgreb til at åbne sig mere op og bryde tavsheden, ved at tilpasse de forhold de lever under. Eksempelvis er deres erfaring med bygden, at de lavede individuelle terapi, frem for gruppebehandlinger, som oprindeligt var fremgangsmåden. Baggrunden for ændringen af fremgangsmåden var, at bygden er et lille samfund, hvor alle kender hinanden, og derfor ville det ellers have været vanskeligt for en person at fortælle om sine oplevelser. Det resulterede i, at rejseholdets psykologer kunne nå ind til flere i bygden.

Samtidig understreger ”Maria” også, at: ” (Bygden, red.) *tit bliver udstillet som den bygd hvor der var en masse overgreb, men der er også alt muligt andet. Der er en masse gode ting*”. Til spørgsmålet om, hvad der kan ligge til grund for at der er en ambivalens i forhold til at snakke om sagen på Facebook (Se bilag B, s. 86), fortæller hun, at bygden er bevidst om hvilken historie sagen har haft med sig: ” (...) *og hvordan de også gerne vil prøve at adskille sig for dem og kæmper for at komme videre fra det, men der er bare en masse efterslæb.*”.

6.6. Børnetalsmanden

Børnerettighedsorganisationen MIO har rejst rundt i den pågældende kommunes byer og bygder, hvor de har talt og lavet aktiviteter sammen med 241 børn, for at indsamle oplysninger om deres vilkår til deres rejserapport. Udover samtaler med børn, har der også været 296 borgerhenvendelser, både fra børn og voksne. I løbet af den periode, har MIO også besøgt den pågældende bygd. Interviewet foregik telefonisk (Se bilag E5, s. 129).

Aviâja Egede Lynge fortæller, at der ikke har været nogle borgerhenvendelser omkring seksuelle overgreb, begået af den pågældende gerningsperson. Hun forklarer, at tabuet omkring sagen kan være brudt i bygden, hvor ofrene har fået tilbudt hjælp kollektivt. Derudover oplevede hun, at de voksne generelt var i stand til at snakke om seksuelle krænkelser ” (...) *der var meget stor opmærksomhed på seksuelle krænkelser, og at det ikke skulle ske igen. De voksnes egen vurdering var, at seksuelle krænkelser som sådan ikke var et stort problem blandt dem selv efter alt det der var sket, fordi der har jo været så meget opmærksomhed om det og rigtig mange har fået behandling.*”.

Hun gør dog opmærksom på, at der, stadig er et stort mørketal i andre byer og bygder i hele landet: ”*Men, det jeg kan sige, det er de 40 steder vi har været i Grønland, der har vi*

oplevet stort stort mørketal, fordi der netop er meget stort tabu og social kontrol i forhold til seksuelle krænkelser.”. Selvom hun ser positivt på, at ofre for den pågældende gerningspersons seksuelle overgreb i bygden har fået tilbudt hjælp, så mener hun, at det er nødvendigt, at der fortsat er fokus på ikke kun dem som er blevet udsat, men også deres børn, da de også påvirkes af de voksnes senfølger: ”Jeg tror det er vigtigt, at være meget opmærksom på hvilke konsekvenser, de her senfølger har haft for de her børn af dem der har været krænket, særligt også for at undgå, at der sker nye problematikker.”. Sekundær traumatisering der kan opstå, kan vise sig i form af grænseløs adfærd blandt børn, slutter hun.

Selvom tabuet kan være brudt i bygden, så oplever børnetalsmanden, at seksuelle overgreb generelt er et tabubelagt emne i resten af landet. Derudover er seksuel grooming udbredt i hele landet, som ikke kun foregår via internettet, men også fysisk: ” (...) *det er ikke reduceret til et problem, i forhold til alkohol eller noget. Det er noget der er generelt.*”.

7. Analyse

7.1. Barndommen

”A” og ”B” er begge født i 1970’erne og vokset op i bygden. Begge er vokset op hos deres forældre, som er en fiskerfamilie. Bygden beskrives som en bygd, hvor hovederhvervet er fiskeri, og familien er som en del af bopladsfællesskabet arbejder som den klassiske fiskerfamilie. Fælles for ”A” og ”B” er, at de brugte meget af deres opvækst og fritid, med at hjælpe deres fædre med at fiske.

De tegner dog ikke deres barndom som en idyllisk barndom i en bygd, omgivet af frihed og natur. Begge deres forældre udviklede et alkoholmisbrug: ”*Men, de var alkoholikere, rigtig meget. (...) Min far kunne været meget voldsom med sine handlinger.*”.

7.2. Sporten

(Dele af dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

”A” og ”B” lærte gerningspersonen at kende, da de begyndte at dyrke sport, hvor han var træner. Begge havde dog kendt ham så langt de kan huske tilbage, hvor de anså ham som ” (...) *den høje (...), der var en del af fællesskabet.*”, fordi han har boet der, fra før de blev født.

7.3. Gerningspersonen

(Dele af dette afsnit er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

Før gerningspersonen oprettede sportsklubben i bygden, hvor han trænede bygdens børn, var han også lærervikar i den lokale skole og fungerede som en dagpleje for børn i børnehaveklassealderen et par gange om ugen. Da klubben var på sit højeste i 1997 var der 79 aktive medlemmer og havde fået international anerkendelse (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Derudover formåede han at få bygget en minihal til bygden.

”A” var omkring 10 år gammel, mens ”B” var omkring otte år gammel, da de begyndte at dyrke sport, og det var dér de kom tæt på deres træner, som er den pågældende gerningsperson. De var også i den alder, hvor de begyndte at overnatte i hans hus.

7.4. Huset

Gerningspersonen boede i et hus, som de forurettede beskriver som et sted med legetøj, såsom lego og andre spændende ting, som man ikke har set magen til. ”B” fortæller, at han inviterede børn ind, og han havde lagt mærke til, at legetøj og endda mad var blevet forberedt til børnene: ”*Han havde anderledes mad, som han serverede i sit hjem, måske som noget at lokke med. Han tilpasser sig til børnene på en eller anden måde, så han kan friste dem, har jeg senere hen fundet ud af.*”. I en artikel fortalte gerningspersonen selv, at to-tre børn ofte overnattede hos ham, fordi han tilbyder dem noget, som de ikke kan få andre steder (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). ”B” husker, at der altid var fri adgang for børnene: ”*(...) hans hjem var ligesom altid åbent, soveværelset og loftet var åbent, hvor han havde frit udsyn til os. Han havde endda et badekar i sit hjem, som var til fri benyttelse for os. Han fik os til at komme i bad.*”.

”A” husker, at det første seksuelle overgreb skete, da han var omkring 10 år gammel. Det skete i trænerens hus om natten og det gentog sig i en årrække. ”B” var otte år gammel, da det skete for ham første gang, og ligesom ”A” fortsatte det, indtil han blev en teenager. ”B” følte angst og var bekymret for at det skulle ske igen, når han sov hos ham. Grunden til, at han overnattede hos gerningspersonen, var dels fordi han manglede et sted at være, og dels på grund af sult: ”*Og jeg havde jo brug for at spise, og for at kunne spise, så var jeg desværre nødt til at besøge, selvom jeg vidste, hvad jeg ville blive udsat for (...)*”. Han husker også, at overgrebene alene foregik om natten i hans hus og ikke andre steder: ”*Jeg stivnede, når jeg vågnede til det. Og det var meget svært at komme væk fra ”hvad gør jeg nu”- sindstilstanden. Man stivner fuldstændigt (...)*”.

7.5. Hemmeligheden

Begge forurettede har ikke oplevet gerningspersonen sige, at de ikke må sige hvad der foregår om natten i hans hus. Ifølge ”B” følte han angst for at fortælle det til nogen, af frygt for, at nogen ville kigge skævt på ham. Tanken om at afsløre hemmeligheden har dog strejft ham adskillige gange, hvor han endda på et tidspunkt i barndommen indirekte konfronterede gerningspersonen og spurgte, hvad han ville gøre hvis han kom i fængslet: ” (...) *Han svarede blot: ”Så skærer jeg den her blodåre over.”, altså blodåren på hans hals. Og det var lige præcis sådan han begik selvmord, mens han sad inde.”.*

For ”A”-s vedkommende forstod han ikke hvad der foregik, når gerningspersonen begik seksuelle overgreb mod ham. Han er ikke blevet truet eller opfordret til tavshed: ” (...) *jeg vidste ikke, at det skete i virkeligheden, og jeg så det ikke som noget forkert, når han pillede ved én. Men, efter det skete, væmmedes jeg ved mig selv og skammede mig, og vidste ikke hvad jeg skammede mig over.”.* Trods overgrebene, følte han, at han kunne stole på ham i forhold til sporten, når de tog på rensdyrjagt sammen og generelt i den almindelige dagligdag, og beskriver ham som et ” (...) *fantastisk menneske (...)*”, der var fattet og rar. I en portrætartikel bliver gerningspersonen beskrevet som stille og genert, og ifølge ham selv, har han været sådan siden han var barn: ” (...) *jeg gemte mig nærmest for kammeraterne, de mobbede mig for et godt ord (...)*” (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

”B” mener, at han havde de voksne i bygdens tillid, netop fordi han var rolig og holdte mest for sig selv. Derudover antager han, at gerningspersonens hengivenhed igennem sporten og de aktiviteter han stod for, var med til at skabe bygdens respekt for ham.

7.6. Afsløringen

I (Årstal er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer) kom gerningspersonen under politiets varetægt, da det kom frem, at han havde misbrugt børn seksuelt i bygden (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer): Sagen blev dog henlagt kort tid efter fordi han begik selvmord. Efterfølgende stod flere mænd fra bygden frem og fortalte, at han også havde udsat dem for seksuelle overgreb mens de var børn.

Både ”A” og ”B” blev forbavsede over, at andre end dem selv, var blevet udsat for seksuelle overgreb af gerningspersonen, hvor ”A” oplevede en følelse af ambivalens: ”Jeg

blev meget chokeret og meget vred samtidig. (...) Samtidig gav det mig styrke, fordi jeg ikke stod alene.”. ”B” havde heller ikke haft mistanke om, at hans kammerater var blevet misbrugt i det hus hvor de overnattede: ” (...) på skift i løbet af natten, den første, den næste og så videre.”. ”A” og ”B” ærgrer sig dog over, at de aldrig fik en undskyldning fra gerningspersonen, og ifølge ”A”: ” (...) at han bare valgte døden, frem for at sige undskyld.”.

Umiddelbart kort tid efter sagen blev opdaget, blev der afholdt borgermøde i bygden. Der blev ydet hjælp til personer under 18 år og otte senere fik flere tilbudt psykolog behandling (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Der gik dog en del år, før endnu flere stod frem omkring det seksuelle overgreb.

Der blev derfor sendt et rejsehold med to psykologer, som skulle udføre psykoterapi, hvilket resulterede i, at endnu flere stod frem, at de også var blevet udsat for seksuelle overgreb af gerningspersonen.

Projektleder for Socialstyrelsens rejsehold for voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, ”Maria”, fortæller om et tilfælde, hvor begge forældre og deres søn var blevet udsat for seksuelle overgreb af den samme mand i hans hus: ” (...) i chok over, at de ikke har vidst af hinanden, begge to var blevet udsat for overgreb af ham og så alligevel sendt deres barn.”.

Psykolog ”Jane”, som udførte psykoterapeutisk behandling af de forurettede i bygden antager, at der kan være op mod hundrede ofre for seksuelle overgreb: ”Der har vi kendskab til, at der både nu unge voksne, modne forældre og også modne bedsteforældre. Og jeg tror de yngste er måske, på nuværende tidspunkt i alderen omkring 30, vil jeg tro. (...)”. Hun betegner ham som en pædofil, da hovedparten af ofrene var 5-14 år gamle på gerningstidspunktet og det startede fra 1970-erne, da gerningspersonen ankom til bygden, indtil slutningen af 1990-erne.

Glaser & Frosh (1988) opstiller fire forskellige typer af pædofile. En pædofil, betegnes som en person, der begår overgreb på grund af deres eksplicitte seksuelle præferencer mod børn, hvor nogle begår overgreb på grund af behovet for nærhed, motiveret til at stille deres lyster nu, angst for kontakt med andre jævnaldrende, på grund af vold og hvor nogle udnytter den givne situation. Der kan være flere årsager til den pædofiles seksuelle orientering, som for eksempel oplevelser i barndommen, hvor Finkelhor (1984)

argumenterer for, at den pædofile har manglende relations færdigheder (Glaser & Frosh, 1988, s. 22).

”Jane” fortæller, at hendes klienter, der er blevet udsat for seksuelle overgreb af den pågældende gerningsperson, var børn fra forskellige miljøer, fra velfungerende familier, til familier med sociale problemer. De blev misbrugt seksuelt i hans hus, hvor de også beskrev stedet som et rart sted at være, med spændende legetøj og mad:” (...) *jeg tror, at der er mange både børn og familier, der har set det som en reel omsorg. (...) alt hvad han har gjort for børn har absolut haft et grundlag i forhold til at få sit seksuelle behov tilfredsstillet.*”.

7.7. Senfølger

”A” kunne ikke sige fra, når de seksuelle overgreb skete. Derudover vidste han ikke, hvad det var, der foregik. Da han blev en teenager forstod han, at det der foregik var forkert og sagde fra, fordi han følte sig fysisk stærk nok til det: *”Jeg forstod, at jeg var blevet krænket groft. Jeg ville have udløsning hver eneste dag fra da jeg var barn og jeg havde behov for det hver dag. At føle at jeg fik det bedre i en kort stund.*”. I mange år var han asocial og havde svært ved at udtrykke andet end ”ja” eller ”nej”, samtidig med at han ikke var imødekommende, dog ivrig efter at møde kvinder.

Efter flere stod frem om det seksuelle overgreb, forstod ”B”, hvilke konsekvenser gerningspersonens overgreb har medført, hvor der var en synlig grænseløs adfærd imellem ham og hans kammerater i barndommen:” (...) *så tog vi hinanden i skridtet og pludselige røre hinandens kønsdele.*”. ”B” havde ligesom ”A” et stort behov for udløsning som barn til han blev voksen. Ifølge ham selv, fik han angst og tissede på sengen når han sov. Derudover prøvede han at fortrænge disse følelser, ved at misbruge hash og alkohol: (...) *Jeg var ikke i stand til at snakke om mine følelser.*”.

Ifølge psykolog ”Jane” viste forurettede symptomer på senfølger, som var forvirring om egen seksuel identitet, lavt selvværd-, selvtillid- og selvfølelse. Derudover havde også nogle af ofrene misbrugsproblemer, men understregede samtidig, at dette også kan stamme fra et andet socialt afledt problem. Skam kunne dog have været årsagen til, at forurettede har været tavse: ” (Gerningspersonen, red.) *var også en meget respekteret mand, så man vil måske heller ikke ødelægge ”den gode stemning” og de gode ting han gjorde.*”.

”Maria” mener også, at stigmatiseringen kan være årsagen til, at mange ikke italesatte gerningspersonens seksuelle overgreb, fordi magtforholdet og sociale kontrol spiller en vigtig rolle, hvor nogle kunne mene, at det kunne gå udover egen familie, hvis man prøvede at afsløre:” (...) *det her var mere sådan, ”jamen vi har jo behov for ham, han var jo også god ved os”, der var sådan et virkeligt afhængighedsforhold i høj grad.*”.

En kommentartråd på borgerne fra bygdens Facebook gruppe viser også, at der er delte meninger, om sagen bør graves op eller ej:

”Ja, det du beskæftiger dig med er ok, ja, det er et voldsomt emne og det kan chokere nogle. Men, at jeg står frem, er bedre end at være tavs. For nogle kan det blive for voldsomt, men vi er blevet meget bedre til at italesætte problemer (...).”.

Nogle mente, at det ville være for voldsomt, at grave sagen op igen:

”Dét, der er sket, har været meget voldsomt. Og det påvirker os stadig følelsesmæssigt.”.

”Maria” mener, at deres holdninger viser, at borgerne er bevidste om historien, sagen har haft med sig, hvor de: ” (...) *gerne vil prøve at adskille sig for dem og kæmper for at komme videre fra det.*”.

Psykolog ”Jane” kalder diskussion som et sundhedstegn, hvor den ene part har:” (...) *brug for at komme videre og slippe (...)*” og ikke dvale i fortiden, mens den anden part har behov for at snakke om det for at hele. Et andet eksempel hun fortæller om er, at flere borgere ødelagde gerningspersonens hus, kort tid efter han døde, som en form for hævn og symbolsk måde at rense fællesskabet på: ”*Nu var han væk, nu skulle huset også væk.*”.

Børnetalsmanden, der også besøgte bygden i forbindelse med udarbejdelsen af en rejserapport, forklarer, at tabuet kan være brudt i bygden, fordi de forurettede har fået kollektivt hjælp, hvor de voksne blev i stand til at italesætte problemet: ” (...) *der var meget stor opmærksomhed på seksuelle krænkelser, og at det ikke skulle ske igen.*”.

7.8. Et større omfang

”Maria” understreger, at sagen ikke er et enestående tilfælde i Grønland: ” (Bygden, red.) *tit bliver udstillet som den bygd hvor der var en masse overgreb, men der er også alt*

muligt andet. Der er en masse gode ting.”. Socialstyrelsens erfaringsopsamling i byer og bygder i årene 2013-2020 viser, at 654 personer havde senfølger, hvor de blandt andet udviste angst, seksualiseret adfærd, depression og alkoholmisbrug (Socialstyrelsen, 2020). I forbindelse med Socialstyrelsens forebyggende indsatser, hvor ”Maria” har været med til at rejse rundt i Nord-, Vest- og Sydgrønland, bemærkede hun folk fra flere steder sige, at det var noget, som børnene ” (...) må vænne sig til.”. Samtidig blev det observeret, at der var fysisk grænseoverskridende adfærd blandt børn og voksne, som kan betyde, at børn er mere udsatte for seksuelle overgreb: ”*Det starter jo småt og i kærlig relation ofte, og ellers er det alkohol og en efterfest eller noget og egentlig en voksen man troede man havde en tillidsfuld forhold med.*”. Hun gør opmærksom på, at der stadig er et stort mørketal på seksuelle overgreb mod børn i landet: ”*Og jeg synes det er rigtig foruroligende i de kommuner hvor der ikke er nogle anmeldelser på området, for vi ved at der foregår en masse.*”.

249 seksualforbrydelser mod børn under den seksuelle lavalder blev anmeldt i 2021 (Grønlands Politi, 2021). En stor andel af sagerne bliver dog henlagt på grund af bevisets stilling. Af det samlede anmeldelser om voldtægt i landet for 2021, blev 82% henlagt (Grønlands Politi, 2021, s. 27). Desuden viser Naalakkersuisuts undersøgelse fra 2018, at der er et stort mørketal, hvor en tredjedel af befolkningen har været udsat for seksuelle overgreb, og kun en tredjedel af dem har anmeldt det til politiet (Naalakkersuisut, 2018). En befolkningsundersøgelse med 696 deltagere fra 2014 viser også, at flere har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen: 30 procent kvinder og 13 procent mænd, hvor de mandlige var blevet udsat for det gentagne gange i forhold til kvinderne. Det fremgår dog ikke, om disse er blevet anmeldt (Balvig, 2015).

En undersøgelse blandt indsatte i anstalter i 2010 viser, at 14,6 procent blev anbragt for sædelighedsforbrydelser, mens 6,7 procent blev anbragt for sædelighedsforbrydelser mod børn (Lauritsen, N. 2011). Af de indsatte i anstalten i Nuuk, havde over en fjerdedel af de 27,7 procent af alle de domfældte under 25 år ” (...) været udsat for traumatiserende svigt i deres barndom, som seksuel misbrug (...)” (Lauritsen, N. 2011, s. 298).

Børnetalsmanden fra Børnerettighedsorganisationen MIO, Aviâja Egede Lynge, oplever et stort mørketal i Grønland: ” (...) fordi der netop er meget stort tabu og social kontrol i forhold til seksuelle krænkelser.”, samtidig oplever hun også, at seksuel grooming er

udbredt i hele landet: ” (...) *det er ikke reduceret til et problem, i forhold til alkohol eller noget. Det er noget der er generelt.*”.

Årsagen til mørketal, kan ifølge psykolog ”Jane” være på grund af tabuisering af seksuelle overgreb, og peger på, at denne problematik også viser sig i alle steder i verden, især i de mindre samfund, hvor der er et afhængighedsforhold til hinanden: ”

(Gerningspersonen, red.) *var også en meget respekteret mand, så man vil måske heller ikke ødelægge ”den gode stemning” og de gode ting han gjorde.*”.

8. Diskussion

I dette afsnit vil diskussionen blive berørt. I mit speciale har jeg søgt svar på følgende problemformulering, med fokus på forurettede i sagen i bygden:

Hvad er årsagen til, at børn der udsættes for seksuelle overgreb i mange tilfælde er tavse omkring overgrebet? Hvad skal der til, for at behandle ofre med sensfølger?

For at kunne besvare min problemformulering, har jeg valgt at arbejde med teorier omkring seksuel grooming, af Craven, Brown og Gilchrist (2006) og The Child Sexual Abuse Accomodation Syndrome, genfortolket af Hildebrand og Gregersen (1994). Derudover er Erving Goffmans (1922-1982) teori om ”Stigma” anvendt. Med udgangspunkt i disse teorier, vi jeg i denne diskussion fremhæve de væsentlige udsagn af informanter og det indsamlede data.

8.1. Udvalgelse

Med teorien om seksuel grooming, der beskrives af Craven, Brown og Gilchrist (2006), kan det udledes, at forurettede i sagen er blevet groomet seksuelt.

Begge forurettede er født i 1970’erne, hvor de er vokset op hos en fiskerfamilie i bygden. Forurettet ”A” og ”B” har altid kendt gerningspersonen og begyndte at overnatte hos ham da de var henholdsvis otte og 10 år gamle. Grunden til de overnattede hos ham var, at deres forældre drak alkohol og de manglede et sted at være, hvor de kunne få ro. Craven, Brown og Gilchrist (2006) beskriver, at seksuel grooming begynder før den kontakten til barnet indledes, da et sårbart barn typisk først udvælges. Man kan antage, at begge forurettede er blevet udvalgt, på baggrund af alkoholmisbruget i hjemmet. Craven, Brown og

Gilchrist (2006) vil sårbare børn være mere udsatte for seksuel grooming, fordi en krænker er særlig god til at opfange kendetegn. Derfor vil krænkeren udnytte situationen og begynde at groome barnets miljø, for at skaffe sig adgang til barnet, og vil samtidig manipulere barnet og de primære omsorgspersoner, for at vinde deres tillid. Dette kan være forklaringen på, hvordan gerningspersonen har været i stand til at groome de forurettede, der kommer fra et hjem med alkoholmisbrug.

Hvis man ser på de forurettedes aldre, indikerer dette, at gerningspersonen var pædofil, men af hvilken årsag det skyldes, kan man ikke vide med sikkerhed. Der er sparsomme data om gerningspersonen, men hvis man læser hans udsagn, hvor han beskriver sig selv som en genert, holdte sig udenfor og blev mobbet som barn (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer), så kan det forsigtigt antages, at hans oplevelser i barndommen har ført til manglende relations færdigheder (Glaser & Frosh, 1988).

Begge ofre fortæller, at de førhen ikke har oplevet seksuelle hændelser med den pågældende gerningsperson, før de begyndte at overnatte hos ham. De har begge kendt gerningspersonen hele deres liv, hvor han var en del af fællesskabet i bygden. Ifølge Craven, Brown og Gilchrist (2006) er impulsiv handling ikke en del af seksuel grooming, hvorfor krænkeren har først opbygget relation og tillid til barnet og dets miljø igennem noget tid, før den egentlige seksuelle overgreb fandt sted. Dertil påpeger de, at krænkerens seksuelle ophidselse af barnet vil foregå i en lang periode, og ” (...) så når vedkommende først er blevet seksuelt ophidset mod børn/barn, vil gerningspersonen konstant blive ophidset over for dem.” (Craven, Brown og Gilchrist, 2006, s. 290), hvilket også forklarer, gerningspersonens gentagne seksuelle overgreb på de forurettede. Det kan antages, at gerningspersonen opbyggede sin relation og tillid til børnene primært via sport, hvor han selv var træneren.

Ifølge Craven, Brown og Gilchrist (2006) kan krænkeren vinde omsorgspersoners og andre voksnes tillid, da den ofte besidder personlige egenskaber med, som forskerne kalder, ”insiderstatus”. Det kan eksempelvis være, at de udfører en indsats i samfundet, fordi de ofte har evnen til at opfange hvilke behov har.

Det kan antages, at gerningspersonen har groomet miljøet, ved at gøre sig uundværlig i bygden og ” (...) will freely undertake jobs that others do not want to do [frit tage de jobs,

som andre ikke vil påtage sig].” (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 293), eksempelvis da han blev lærervikar i bygdens skole og brugte sit eget hjem som en dagpleje for børnehaveklassebørn. Tillige var han en verdenskendt igennem sin tidligere karriere. Derudover trænede han bygdens børn i sport og fik international anerkendelse. På den måde kan han have opnået troværdighed, og hvis en mistanke om hans ugerninger opstår, kan man antage, at han ville have haft lettere ved at slippe afsted med det, da samfundet/miljøet ifølge Craven, Brown og Gilchrist (2006), er blevet groomet nok til at tro på krænkeren fremfor den forurettede. Desuden kan han have skabt et afhængighedsforhold til omsorgspersoner, ved at øge sin alenetid med de forurettede. Det kan man tyde ved, at han hjem fungerede som et børnepasningssted.

De forurettede beskriver gerningspersonens hus, som et sted med spændende legetøj og mad, man ikke ser andre steder i bygden. ”B” tror på, at legetøjet blev lagt frem til dem og at de endda fik serveret mad: ” (...) *som noget at lokke med. Han tilpasser sig til børnene på en eller anden måde, så han kan friste dem, har jeg senere hen fundet ud af.*”. I et interview med gerningspersonen fremgår det, at der ofte overnattede op mod tre børn, fordi han tilbyder dem noget, som de ikke kan få andre steder (Kildehenvisning er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer). Huset var til fri benyttelse for børn og der var frit adgang i hele huset, hvor, ifølge ”B”: ” (...) *fik os til at komme i bad.*”. Denne form for adfærd beskrives som psykisk grooming, hvor offer-krænker relationen udvikles langsomt fra uskyldig til seksuel karakter, ved at overtræde barnets grænser, til fysiske berøringer, hvor gerningspersonen i dette tilfælde bader drengene (Craven, Brown & Gilchrist, 2006, s. 295). Dette kan senere resultere i, at krænkeren kan efterkomme sine seksuelle krav af barnet.

Begge ofre mindes ikke, om krænkeren har direkte sagt til dem, at de ikke må afsløre de seksuelle overgreb. ”B” fortæller dog om en episode, hvor han spurgte gerningspersonen, hvad han ville gøre hvis han kom i fængslet, hentydende til, hvis han blev opdaget for seksuelle overgreb, hvortil gerningspersonen svarede: ” (...) ”*Så skærer jeg den her blodåre over.*”, *altså blodåren på hans hals. Og det var lige præcis sådan han begik selvmord, mens han sad inde.*”. Ifølge seksuel grooming, kan krænkeren isolere barnet fra omverdenen, eksempelvis ved at bede, tvinge eller indirekte få det til at holde på hemmeligheden med sine strategier. Ud fra ”B”-s fortælling, kan det tydes, at gerningspersonen har opnået dette, med sin trussel, om at tage sit eget liv, hvor han samtidig har påduttet skyld i barnet.

8.2. Afmagt

Der er blevet valgt at kombinere teorien om seksuel grooming med Roland C. Summits "The Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome" (CSAAS). Denne teori består af fem kategorier, og skal forstås som børns reaktion af de gentagne seksuelle overgreb, og som en del af deres forsvarsmekanisme, hvor de gradvist tilpasser sig livet med seksuelle overgreb og lærer at leve med det: Hemmeligheden, hjælpeløsheden, fastholdelse og tilpasning af forholdene, en forsinket og ikke overbevisende afsløring af misbruget og tilbagetrækning af afsløringen (Hildebrand & Gregersen, 1994). Med denne teori, kan det antages, at forurettede fra bygden har skabt en mening med tilværelsen, og på grund af skam og angst har holdt det seksuelle overgreb hemmeligt hele deres barndom.

Som tidligere beskrevet, så fik "B" at vide af gerningspersonen, at han vil skære sin hals over, hvis han kom i fængsel. Dette tyder på, at "B" har fået indirekte besked på at holde det seksuelle overgreb hemmeligt, som beskrives i Summits første kategori; "hemmeligheden". Det kan antages, at gerningspersonen har truet med magt og vold, og dermed sikret, at det seksuelle overgreb fortsatte, hvor barnet kan have begyndt at tro, at det selv stod til ansvar for andres og sin egen sikkerhed.

"B" fortæller, at han følte angst når han skulle overnatte i gerningspersonens hus, fordi han var bekymret for, at gerningspersonen ville forgribe sig på ham igen. Han begrundet dog sin tilbagevenden til huset med, at han ikke følte han havde noget valgt, fordi han havde brug for et sted at spise og sove. Dette kan sammenlignes med kategorien "hjelpelessness", hvor offeret har prøvet at få magt over situationen, ved at opfatte det som gensidigt som "noget for noget". Men, også fordi gerningspersonen har en betroet position som, hvad de forurettede muligvis har anset som omsorgsperson, siden han gav husly og mad, har øget ubalancen af magtforholdet mellem barnet og krænkeren.

På den måde kan det have lykkedes for gerningspersonen at fortsætte med sine seksuelle overgreb på sine ofre. Som en konsekvens kan barnet begynde at lukke af og tilpasse sig de forhold, det bliver udsat for gentagne gange, hvor det udvikler en personlighedsspaltning og frembringer mening med det seksuelle overgreb, på samme måde som det virkelige liv uden seksuelle overgreb (Hildebrand & Gregersen, 1994). "A" fortæller, at han ikke var sikker på, om det seksuelle overgreb foregik i virkeligheden: " (...) jeg vidste

ikke, at det skete i virkeligheden, og jeg så det ikke som noget forkert, når han pillede ved én.”. Efter overgrebene kunne ”A” leve sit liv videre, som normalt, til trods for, at han væmmedes og følte skam, hvor han samtidig beskriver gerningspersonens som et rart og fantastisk menneske, som han kunne tage på rensdyrjagt sammen med og træne med. Denne form for personlighedsspaltning begrundes Summit (Hildebrand & Gregersen, 1994) med, at det er en del af barnets forsvarsmekanisme, hvor barnet kan frembringe mening med overgrebet, ved at splitte virkeligheden i to.

Helt konkret kan barnet, ifølge Summit (Hildebrand & Gregersen, 1994), i et desperat forsøg på at overkomme den negative oplevelse, ubevidst bilde sig selv ind at der er gode ting i det. Derudover kan barnet også få vrangforestillinger, ikke i en psykotisk tilstand, for at forsøge at overkomme den dårlige oplevelse. Et eksempel kan være, ”B”-s oplevelse af det seksuelle overgreb: *”Jeg stivnede, når jeg vågnede til det. Og det var meget svært at komme væk fra ”hvad gør jeg nu”- sindstilstanden. Man stivner fuldstændigt (...)*”. Begge forurettede lukkede af, hvor de følte, at de ikke var i stand til at snakke om deres følelser. For ”A”-s vedkommende var han asocial og mente selv, at han ikke var rar overfor andre, mens ”B” udviklede hash- og alkoholmisbrug senere hen i livet, fordi de ville fortrænge de dårlige følelser. Med Summits (Hildebrand & Gregersen, 1994) tredje kategori ”fastholdelse og tilpasning af forholdene” er forklaringen, at børn senere hen kan udvikle et misbrugsadfærd eller bryde ud i raseri, hvor drengene kan blive mere udadreagerende og/eller have et antisocialt adfærd, efter det seksuelle overgreb. Psykolog ”Jane” har også observeret blandt sine klienter i bygden, hvor der var senfølger som forvirring over seksuel identitet, lavt selvværd, lav selvtillid, misbrugsproblemer, hvor ofre følte afmagt og skam: *” (Gerningspersonen, red.) var også en meget respekteret mand, så man vil måske heller ikke ødelægge ”den gode stemning” og de gode ting han gjorde”*.

Efter denne tredje fase, kan det have allerede blevet endnu mere vanskeligt, for et barn at afsløre et overgreb, eller få barnet til at afsløre det. Man kan derfor antage, at dette har gjort sig gældende for begge forurettede. Således forklarer Hildebrand & Gregersen (1994) den fjerde kategori ”en forsinket og ikke overbevisende afsløring af misbruget” med, at barnet kan møde mistro og modstand fra omverdenen, da krænkeren kan være sværere at beskyldes for seksuelle overgreb, på grund af samfundets tillid, i gerningspersonens tilfælde som var sport, prestige og politisk aktivitet. Dette bliver også nævnt i Craven, Brown og Gilchrist (2006) seksuel grooming, hvor en krænker har en evne til at opnå troværdighed og

dermed slippe lettere afsted med sine kriminelle handlinger. Endvidere henviser Hildebrand & Gregersen (1994) igen til barnets personlighedsspaltning, der gør, at det allerede har lært at frembringe mening og tilpasset sig livet med seksuelle overgreb.

Dette sandsynliggør, at barnet i stedet tilbagetrækker afsløringen af overgrebet (Hildebrand & Gregersen, 1994). Gerningspersonens trussel om at begå selvmord, kan have fået ”B” til at trække sin mulige afsløring tilbage, i den tro, at krænkerens trusler ville blive til virkelighed. Krænkerens ansvarsplacering og tillid i samfundet (prestige) kan have skabt usikkerhed, skam og angst hos forurettede.

8.3. Skam

Stigma er en teori, der bruges til at forklare diskriminering af personer, der skiller sig ud både på baggrund af deres fysiske træk eller identitet, hvilket fører til skam hos den stigmatiserede: ” (...) *det moderne stigmabegreb i højere grad betegner den personlige skam og vanære mere end personernes rent fysiske kendetegn eller ’mærker’.*” (Goffman, 2009, s. 21).

Det fremgik tidligere, at begge forurettede i sagen oplevede skam, fordi de blev misbrugt seksuelt. Hvis man ser på Goffmans definition af stigma, som er opdelt i tre forskellige kategorier, så kan dette sammenlignes med det karaktærmæssige stigma, som opstår, på grund af eksempelvis uhæderlighed og unaturlige lidenskaber (Goffman, 2009). ”A” blev misbrugt seksuelt første gang da han var omkring otte år gammel, mens ”B” var 10 år gammel. Ifølge Goffman (2009) vil man være særlig tilbøjelig at stigmatisere sig selv, hvis man senere i livet finder ud af at man er potentielt miskrediteret, det vil sige, at man skiller sig ud af normen. Det kan derfor antages, at forurettede ikke har ønsket at blive opfattet som afvigere, fordi de skilte sig ud, fra hvad samfundet anså som ”normalt”, hvor de ikke vidste, at andre drenge også blev misbrugt seksuelt af den samme mand. Goffman påpeger dog, at der kan opstå konsekvenser, når man forsøger at skjule sin identitet, såsom at leve i konstant frygt for at blive opdaget, ligesom begge forurettede fortæller, at de selv oplevede angst, fordi de var bange for, at samfundet ville kigge skævt til dem. For selvom de forsøger at afsløre overgrebet, ligesom ”B” selv har spekuleret over adskillige gange, så kan dette, ifølge Goffman, resultere i, at der opstår potentielt miskrediteret brist, hvor offerets fremtidige omdømme står på spil.

”A” fortalte også, at konsekvenserne af de seksuelle overgreb var, udover skam, at han blev asocial og ikke var imødekommende, hvor ”B” fortalte, at han blev ængstelig og udviklede afhængighedsmisbrug. Goffman påpeger, at der kan opstå usikkerhed hos den stigmatiserede, som ender med, at den ekskluderer sig selv:” (...) *han kan blive mistænksom, deprimeret, fjendtlig, ængstelig og forvirret.*” (Goffman, 2009, s. 54).

Det tyder også på, at begge forurettede har gennemgået hvad Goffman kalder for læringsproces i den ”moralske karriere”. Begge blev seksuelt misbrugt om natten i hans hus, men om dagen foregik alt normalt, hvor han trænede dem op til kampe i sporten eller tog dem med ud på jagt. Ifølge Goffman skyldes det, at den stigmatiserede kan tilegne sig ”de normales standpunkt”, ved at leve et ganske almindeligt liv, ligesom dette også blev gengivet i den forudgående afsnit om Roland C. Summits forklaring af personlighedsspaltning (Hildebrand & Gregersen, 1994).

Deres tilsløring af deres identitet/deres stigma, som personer, der er blevet udsat for seksuelle overgreb, betegnes som ”personlig identificering” (Goffman, 2009). Personer, som ikke orienterer omgivelserne om deres stigma, er der tale om:” (...) *en upassende adfærd i en ganske anden forstand.*” (Goffman, 2009, s. 105). Et eksempel på dette kan være, hvor både en far og en mor i bygden ikke vidste om hinanden, at de begge var blevet udsat for seksuelle overgreb af den pågældende gerningsperson, samtidig med de fandt ud af, at deres søn også var blevet misbrugt seksuelt af den samme mand.

Da gerningspersonen blev afsløret for sine seksuelle overgreb, begyndte flere af hans ofre at stå frem. I interviewet med forurettet ”A” og ”B” er det tydeligt, at de begge var forundrede over, at de ikke var de eneste, der var blevet udsat for det. De følte dog en lettelse, og forklaringen kan være, at deres konstruering (sociale identitet) af deres stigma, hvor de antagelsesvist selv har styret hvilke informationer, de vil vise overfor andre, det vil siges deres personlige identitet, bristede (Goffman, 2009).

”Maria ” mener også, at magtforholdet kan have spillet en rolle i stigmatiseringen, fordi flere mente, at en afsløring kunne gå ud over deres familie:” (...) *der var sådan et virkeligt afhængighedsforhold i høj grad (...)*” (Se bilag E4, s. 124).

Hvis personer skal få en positiv identitetsdannelse, må de ifølge Goffman derfor acceptere deres stigma. Et eksempel på dette, er borgere i bygdens diskussion på deres

Facebook-gruppe, hvor man på den ene side er for, at sagen bliver undersøgt: ” (...) *Jeg ved godt, at vi som et folk godt kan klare det. Ja, det er hårdt, det giver ar, det er skamfuldt, men det er noget man kan tale om.*” (Se bilag B1, s. 86), mens man på den anden side sætter spørgsmålstegn ved, om det er forsvarligt at bringe det op igen: ”*Dét, der er sket, har været meget voldsomt. Og det påvirker os stadig følelsesmæssigt (...).*” (Se bilag B2, s. 87).

”Maria” mener, at borgerne godt er bevidste om fortiden og de psykiske konsekvenser, den har medført, og at de: ” (...) *gerne vil prøve at adskille sig for dem og kæmper for at komme videre fra det.*”. Den samme holdning har psykolog ”Jane”, der mener, diskussionen er et ”*sundhedstegn*” for begge parter, hvor den ene vil snakke om det for at komme videre, mens den anden ikke ønsker at dvale i fortiden.

8.4 Massive seksuelle overgreb

”Maria” understreger, at sagen ikke er et enestående tilfælde i Grønland: ” (Bygden, red.) *tit bliver udstillet som den bygd hvor der var en masse overgreb, men der er også alt muligt andet. Der er en masse gode ting*”. Socialstyrelsens erfaringsopsamling i byer og bygder i årene 2013-2020 viser, at 654 personer havde senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen, hvor de blandt andet udviste angst, seksualiseret adfærd, depression og alkoholmisbrug (Socialstyrelsen, 2020).

I forbindelse med Socialstyrelsens forebyggende indsatser, hvor ”Maria” har været med til at rejse rundt i Nord-, Vest- og Sydgrønland, bemærkede hun: ” (...) *flere steder sagde folk, jamen det er jo bare sådan noget børnene må vænne sig til.*”, samtidig blev det observeret, at der var fysisk grænseoverskridende adfærd blandt børn og voksne, som kan betyde, at børn er mere udsatte for seksuelle overgreb: ”*Det starter jo småt og i kærlig relation ofte, og ellers er det alkohol og en efterfest eller noget og egentlig en voksen man troede man havde en tillidsfuld forhold med.*”. Hun gør opmærksom på, at der stadig er et stort mørketal på seksuelle overgreb mod børn i landet: ”*Og jeg synes det er rigtig foruroligende i de kommuner hvor der ikke er nogle anmeldelser på området, for vi ved at der foregår en masse.*”.

Børnetalsmanden fra Børnerettighedsorganisationen MIO, Aviâja Egede Lynge, oplever også et stort mørketal på seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland: ” (...) *fordi der netop er meget stort tabu og social kontrol i forhold til seksuelle krænkelser.*”. Samtidig oplever hun også, at seksuel grooming er udbredt i hele landet: ” (...) *det er ikke reduceret til et problem, i forhold til alkohol eller noget. Det er noget der er generelt.*”.

Årsagen til mørketal, kan ifølge psykolog ”Jane” være på grund af tabuisering af seksuelle overgreb. Hun peger på, at denne problematik også viser sig i alle steder i verden, især i de mindre samfund, hvor der er et afhængighedsforhold til hinanden, som det blev demonstreret med gerningspersonens høje status i lokalsamfundet i bygden.

9. Konklusion

Dette speciale har taget udgangspunkt i kvalitative interviews af fem informanter, bestående af to personer fra bygden og tre fagpersoner, som supplerende informanter. Informanterne beretter om, at årsagen til forurettedes tavshed efter den pågældende gerningspersons massive seksuelle overgreb er på grund af skam og frygt for udstødelse, der antagelsesvist er blevet opbygget igennem gerningspersonens seksuelle grooming.

Krænkeren i denne sag havde en høj profileret figur, og kan have vundet de voksnes tillid og opnået troværdighed med sin væsentlige og ressourcestærke rolle i lokalsamfundet. Derudover finder analyse også kohærens med sociale forhold, såsom alkoholmisbrug og manglen på basale behov indenfor i hjemmets rammer, af væsentlig betydning, da disse problematikker har gjort informanterne særlige sårbare overfor seksuel grooming. I forhold til denne sag kan det sandsynliggøres, at krænkeren har udnyttet ofrenes sårbarhed og samtidig skabt et afhængighedsforhold til ofrenes omsorgspersoner. Det fremføres i analysen, at informanterne levede et dobbelt liv; den virkelige liv uden- og den anden med seksuelle overgreb, hvilket resulterede i senfølger, eksempelvis via angst, grænseløs adfærd og/eller dissociation.

Det tyder på, at sammenkoblingen af de ovennævnte problematikker, kan have forstærket stigmaet, der har gjort det sværere for ofrene at afsløre gerningspersonens overgreb. Ifølge Goffman (2009) vil en person have en tendens til at stigmatisere sig selv, hvis vedkommende, af egen opfattelse, skiller sig ud fra omgivelserne. Dette kan være forklaringen på, at forurettede i bygden har været tavse, for ikke at blive opfattet som afvigere.

På baggrund af den analyserede kvantitative data kan det også konkluderes, at stigmatiseringen kan være årsagen til, at mange seksuelle overgreb ikke opdages. Selvom der ikke er præcise tal for omfanget af seksuelle overgreb i Grønland, viser undersøgelser, at der er en høj forekomst af anmeldelser på seksuelle overgreb på børn under den seksuelle lavalder. Tillige peger samtlige fagpersoner på, at seksuel grooming udspiller sig i det skjulte i hele landet, hvorfor der er mørketal på området. Samtidig er der barrierer for anmeldelser af seksuelle overgreb, som myndighederne har taget en hånd om, eksempelvis ved at lancere kampagnen Killiliisa – lad os sætte grænser, som skal være med til at reducere antallet af

seksuelle overgreb. Fagpersonerne understreger imidlertid, at det er lige så essentielt, at ofre for seksuelle overgreb får behandling så tidligst som muligt, for at undgå, at den næste generation udsættes for sekundær traumatisering. Dog bliver en stor andel af anmeldelserne henlagt, og mange ofre opdages derfor ikke.

10. Perspektivering

Dette speciale viser, at ofre for seksuelle overgreb i barndommen, forbliver tavse af frygt for stigmatisering. Derudover oplever ofrene senfølger, hvor symptomerne som angst, lavt selvværd, alkoholmisbrug, seksualiseret adfærd og skam, der desuden har gået ud over deres livskvalitet.

Psykolog, ”Jane”, og børnetalsmanden, Aviâja Egede Lynge, understreger, at det er vigtigt, at personer, som er blevet udsat for seksuelle overgreb i barndommen, kommer i behandling så tidligst som muligt, for at undgå, at deres traumer ikke videreføres til deres eventuelle efterkommere. Hvis ikke det sker, kan den næste generation risikere at komme i mistrivsel og selv blive udsat for svigt og dermed risikere at komme i en sekundær traumatisering, fortæller ”Jane”: *”Hvis forældrene kæmper med misbrug, lavt selvværd, lav empati, angst, depression, så er det klart at det påvirker børnene i deres dagligdag og i deres udvikling, i deres trivsel.”*.

Tillige mener børnetalsmanden, Aviâja Egede Lynge, at der også skal være fokus på ofrenes børn: *”Jeg tror det er vigtigt, at være meget opmærksom på hvilke konsekvenser, de her senfølger har haft for de her børn af dem der har været krænket, særligt også for at undgå, at der sker nye problematikker.”*.

Afslutningsvis vil jeg derfor fremhæve, at det kunne være særlig interessant at afdække, hvilke konsekvenser der kan opstå hos børn af personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen og om et øget fokus på området kan forebygge grænseløs adfærd i samfundet.

11. Litteratur

(Flere kildehenvisninger er blevet fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).

Andersen, B. L., Hansen, S. A., & Hansen, M. K. (2020). Forskningsdesign. I Hansen, M. K., Andersen, B. L., & Hansen, W. S. (red.), *Metoder i statskundskab* (4. udg.). (s. 69-95). Hans Reitzels Forlag.

Balvig, F. (2015). *Kriminalitet og retsbevidsthed- i Grønland*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/Kriminalitet%20og%20retsbevidsthed%20i%20Gronland.pdf>

Boolsen, W. M. (2010). Grounded Theory. I Brinkmann S., & Tanggaard, L. (red.), *Kvalitative Metoder – en grundbog*. (s. 207-235). Hans Reitzels Forlag.

Coventry University. (s.d.). *Deconstructing Perspectives of Sexual Grooming: Implications for Theory and Practice*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://pureportal.coventry.ac.uk/en/studentTheses/deconstructing-perspectives-of-sexual-grooming-implications-for-t>

Coventry University. (2017, 20. februar). *Coventry part of new 'Centre of Expertise' tackling child abuse*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.coventry.ac.uk/primary-news/coventry-part-of-new-centre-of-expertise-tackling-child-abuse/>

Craven, S., Brown, S., & Gilchrist, E. (2006). *Sexual grooming of children: Review of literature and theoretical considerations*. *Journal of Sexual Aggression*, 12(3), 287–299. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13552600601069414>

Egholm, L. (2014). *Videnskabsteori – Perspektiver på organisationer og samfund*. Hans Reitzels Forlag.

Forenede Nationer. (1989). *Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.retsinformation.dk/eli/ltc/1992/6>

- Gilje, N. & Grimen, H. (2002). *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*. Hans Reitzels Forlag.
- Glaser, D., Frosh, S. (1988). *Child sexual abuse*. University of Toronto Press.
- Grønlands Politi. (2021). *Barrierer for anmeldelser – analyse om anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge*. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/barrierer-for-anmeldelser-analyse-om-anmeldelser-af-seksuelle-overgreb-mod-boern-og-unge.pdf?la=da&hash=A33C6A765A9B83989AB9D9CF7386E3AB57F3DBC0>
- Grønlands Politi. (2021). *Årsstatistik 2021*. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2021-groenlands-politi.pdf>
- Hildebrand, E., & Gregersen, C. (1994). *Drenge og seksuelle overgreb – Forståelse analyse og behandling*. Hans Reitzels Forlag. (s. 52-61). Lokaliseret 12. september 2022 på <file:///Users/sarajakobsen/Downloads/Gregersen%20&%20Hildebrandt.pdf>
- Høigård, C. (2007). *Kriminalitetsbilder og kriminalstatistikk*. I Finstad, L. & Høigård, C. (red.), *Kriminologi*. (s. 67-87). Pax Forlag, Oslo.
- Inatsisartut. (28. januar 2021). *Besvarelse af §37 spørgsmål nr. 158-2020 vedrørende seksuelle overgreb*. Lokaliseret 13. september 2022 på https://ina.gl/documents/para3637/2020/svar/158_2020_seksuelle_overgreb_Demokraatit_svar.pdf
- Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik. (s.d.a). *Voksenrejseholdet – Borgerrettet afdeling, Socialstyrelsen* [Pjece]. Lokaliseret 13. september 2022 på https://socialstyrelsen.gl/4_tilbud_til_borgerne/rejseholdet_voksne?sc_lang=da
- Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik. (s.d.b). *Klinik Killiliisa*. Lokaliseret 13. september 2022 på https://socialstyrelsen.gl/4_tilbud_til_borgerne/klinik-killiliisa?sc_lang=da
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). Hans Reitzels Forlag.

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udg.). (s. 113-126). Hans Reitzels Forlag.
- Kyvsgaard, B. (2020). *Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland*. Lokaliseret 26. juli 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-om-kriminalitet-og-lovovertraedere-i-Groenland.pdf>
- Landsforeningen Spor. (2018). *Hvad er senfølger?* Lokaliseret 12. september 2022 på <https://www.landsforeningen-spor.dk/hvad-er-senfoelger/>
- Lauritsen, A. N. (2011). *Anstalten – frihedsberøvelse i Grønland*. (Ph.d.-afhandling). Lokaliseret 12. september 2022 på <https://uni.gl/media/3912792/anla-phd-anstalt.pdf>
- Lovtidende A. (2019, Nr. 168 af 28/02/2019). *Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland af den*. Bekendtgørelse af kriminallov for Grønland. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2019/168>
- Naalakkersuisut. (2018). *Killiliisa – Lad os sætte grænser. Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022*. Lokaliseret 12. september 2022 på https://paarisa.gl/materialer/film_og_udgivelser/killiliisa/udgivelser?sc_lang=da
- Naalakkersuisut. (2019). *Håndbog til fagpersoner om seksuelle overgreb mod børn*. Lokaliseret 17. september 2022 på <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:L9fjb76MS5gJ:https://paarisa.gl/-/media/paarisa/materialer/film-og-udgivelser/killiliisa/killiliisa-hndbog-da.pdf%3Fla%3Dda&cd=1&hl=da&ct=clnk&gl=gl&client=safari>
- Naalakkersuisut. (2020). *Rejseholdets behandlingsarbejde mellem 2013-2020 – En videns- og erfaringsopsamling om voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen*.
- ResearchGate. (s.d.). *Elizabeth Gilchrist*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.researchgate.net/profile/Elizabeth-Gilchrist-3>

- Red Barnet. (2011). *Når voksne krænker – Om seksuelle overgreb på børn og unge*. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://redbarnet.dk/media/1162/naar-voksne-kraenker.pdf>
- Sahl, J. (2022, 8. marts). Nyt skræktal for seksuelle overgreb mod børn i Grønland. *Ekstra Bladet*. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://ekstrabladet.dk/nyheder/politik/dansktopolitik/nyt-skraektal-for-seksuelle-overgreb-mod-boern-i-groenland/9164142>
- Sams, S. M. (2018). *Krænkelser af børn og unge - En kriminologisk undersøgelse af seksuelle krænkelser i Grønland*. Lokaliseret 12. september 2022 på https://projekter.aau.dk/projekter/files/287516145/Speciale_Final.pdf
- Kriminalloven. (2017, Kap. 18, §77-85 af 12/09/2017). *Seksualforbrydelser*. Bekendtgørelse af kriminallov for Grønland. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2017/1045>
- SFI- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. (2015). *Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://viden.sl.dk/media/5648/unge-i-groenland.pdf>
- Socialstyrelsen. (2019, 14. august). *Definition*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://socialstyrelsen.dk/handicap/udviklingshaemning/temaer/seksualitet/seksuelle-overgreb>
- Socialstyrelsen. (2020, 3. januar). *Seksuelle overgreb*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://socialstyrelsen.dk/handicap/udviklingshaemning/temaer/seksualitet/seksuelle-overgreb>
- Socialstyrelsen. (2021, 15. oktober). *Definition*. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://vidensportal.dk/voksne/senfølger-efter-seksuelle-overgreb/definition>
- Summit, R. C. (1983). The child sexual abuse accommodation syndrome. *Child Abuse and Neglect*, 7, 177-193. Lokaliseret 12. september 2022 på <https://capc.sccgov.org/sites/g/files/exjcpb1061/files/document/Child%20Sexual%20Abuse%20Accommodation%20Syndrome%20copy.pdf>

- Summit, R. C. (1993). Abuse of the Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome. *Journal of Child Sexual Abuse*, 1:4, 153–164. https://doi.org/10.1300/J070v01n04_13
- Trans, K. (2018). *Senfølger efter seksuelle overgreb. En introduktion til socialarbejdere og sundhedspersonale – og en hjælp til ofrene*. Lokaliseret på <https://ereolen.dk/ting/object/870970-basis%3A46162749/read>
- Vive. (2021, marts). *Evaluering af rejsehold i Grønland*. Lokaliseret 13. september 2022 på <https://www.vive.dk/da/undersogelser/evaluering-af-rejsehold-i-groenland-15947/>

12. Bilag

(Detter afsnit er fjernet af hensyn til etiske retningslinjer).